

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 1

04 Şubat 2010 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati:11.08

BAŞKAN: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)

SÖZCÜ: Mustafa Kemal CENGİZ (Çanakkale)

KÂTİP ÜYE: Halil ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar)

(Oturum Başkan Vekili Polat Türkmen tarafından açıldı)

Şimdi, sıra Türk Mühendis ve Mimarlar Odası Birliği Maden Mühendisleri Odasında.

Hoş geldiniz.

Evet, buyurun Mehmet Bey.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Maden Mühendisleri Odası adına hepinize saygılar sunuyorum.

Madencilik Araştırma Komisyonunun Odamıza yazdığı yazı üzerine yaptığımız çalışmayı sizlerle paylaşmak üzere buraya geldik. Sizlerle çok önemli olan, madenlerin sorunları, çözüm önerilerini, Odamızın görüşlerini paylaşıp yine çözüm önerileriyle de yüce Meclis çatısı altında çözüm bulmak amacıyla buraya gelmiş bulunuyoruz.

Ben kısaca Odamızı tanıtayım. Maden Mühendisleri Odası Anayasa'nın 135'inci maddesine göre kurulmuş kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü. 13.182 üyesi var bugün itibarıyla. Türkiye'nin otuz ilinde ve on ilçesinde iş yeri temsilciliği olan, üyelerinin büyük çoğunluğu da madencilik sektöründe çalışan bir meslek örgütü. Elli beş yıllık kuruluş tarihi vardır. Odamız insanı ve insan emeğini merkeze koyan, madencilik faaliyetlerinin, kamunun etkin gözetim ve denetiminde yürütülürken diğer taraftan bu faaliyetlerin çevreyle uyumlu olmasını da önemseyen, temel olarak da ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönelik bir madencilik politikası oluşturması gerekliliği ve toplumun yararı, gerekse sektörün yararı açısından da bunun büyük önem taşıdığını düşünüyoruz.

Bu madencilik politikasına yönelik temel ilkelerimizi kısaca arz edeyim. Her türlü ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde amaç insanın refah ve mutluluğu diye düşünüyoruz. İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerini planlama ve uygulanmasında hareket noktası olması gerekir ve tüm madencilik faaliyetlerinin kamu yararı

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 2

öncelikli olarak göz önünde tutulmasını da önemsiyoruz Oda olarak. Yine sektörün gelişmesine yönelik oluşturulacak tüm amaç ve hedeflerde bilimsel ve teknik temeller üzerine oturtulmuş çalışmaların önemli olduğunu vurguluyoruz. Madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretimin artırılmasını önemsiyoruz ancak bu söz konusu üretimin hedefini sadece dış satım değil, ülke sanayi sektörlerine girdi olarak kullanılması gerektiğine inanıyoruz. Bu çerçevede madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleriyle entegrasyonunu da önemli bulduğumuzu belirtmek istiyoruz. Yine, ülkemizin ihtiyacı olan enerjinin yerli maden kaynaklarımızdan kullanılmasının öncelikli hedef olması gerekliliğini söylüyoruz. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması bakımından yerli maden kaynaklarının kullanılmasının da bir gereklilik olduğunu vurguluyoruz. Elektrik enerjisi arz talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren akılcı bir politikanın zaman kaybedilmeden oluşturulmasını ülke yararı açısından önemli buluyoruz.

Burada şunu ilave etmek istiyorum: Hepinizin bildiği gibi elektrik enerjisinde şu anda yaklaşık yüzde 48,5 oranında doğal gazdan elektrik enerjisi elde ediyoruz, yaklaşık yüzde 8,5 oranında da ithal kömüre dayalı santrallerden elektrik enerjisi elde ediyoruz. Bunları topladığımızda yüzde 57 gibi bir elektrikte...

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar) – Doğal gaz kaçtı?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Yüzde 48,5. Bu, 2009 rakamları.

Şimdi, burada özellikle doğal gaza bağlı olan elektrik enerjisinin yaşattığı sorunları hepimiz biliyoruz, yaşıyoruz ama ülkemizde de 12 milyar ton linyit rezervi var, 1,5 milyar ton taş kömürü rezervi var, şu anda yerli kaynaklara dayalı 8.400 megavat kurulu güç var ama yine teknik hesaplara göre bir 10 bin megavat daha kömüre dayalı santral kurulabilecek kapasite var. Özellikle Afşin-Elbistan Havzamız başta olmak üzere, ki 4 milyar ton kömür vardır şu anda üretime hazır, açık işletme yapılacak pozisyonadadır, işletme maliyetleri oldukça düşüktür. Bu anlamda Elbistan başta olmak üzere Tufanbeyli, Saray, Çankırı-Orta gibi havzalarımızın elektrik enerjisi üretimine yönelik planlanması büyük önem arz etmektedir. Yaşadığımız kriz belki elektrik talebini bir nebze düşürmüş olsa da büyüme hızının yüzde 7-8'lere ulaştığında elektrik talebinin de yüzde 8 olacağı göz önüne alındığında uzun vadeli yatırımlarda mutlaka yerli kaynaklara yönelik çalışmalara büyük

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 3

önem verilmesi gerekmektedir. Bu “al ya da öde” anlaşmalarının da -bugünler de Hükûmetin de gündeminde bildiğim kadarıyla- ne kadar ülkeyi sıkıntıya soktuğunu da hepimiz biliyoruz. Bunun bir an önce yerli kaynaklara yönelik olarak değiştirilmesinde hem bu dediğim anlamıyla ülkenin enerji arz güvenliği anlamında ihtiyaç vardır hem de kömürden elde edilen elektrik enerjisinde maliyet açısından çok ciddi artılar vardır. Rakam vermek gerekirse: Ortalama, linyitten elde edilen elektrik enerjisinin kilovat saati 4-5 sent civarında iken bu doğal gazdan elde edilen elektrik enerjisinin maliyetinin 8 ile 12 sent arasında değiştiği bilinmektedir. Yine istihdam açısından da bir rakam vermek istiyorum: Bin megavat kurulu gücü olan bir santralde doğal gazla çalışıyor ise ortalama 250 kişi çalışıyor. Oysa bin megavatlık bir kömürle çalışan santralde kömür ocağı dâhil 2.500 kişi çalışır yani 10 kat daha fazla insan çalıştırma şansına sahipsiniz ve ülkemizdeki işsizliğin de ciddiyeti göz önüne alındığında bu tür bir kaynağın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir. Hem istihdam boyutuyla hem arz güvenliği boyutuyla hem de maliyet boyutuyla batığımızda yerli kaynaklara yönelmenin ülkemizin yararına olduğu aşikârdır. Bu anlamda Oda olarak da bu görüşümüzü sizlerle paylaşmayı bir görev biliyoruz.

Ülkemiz madenler açısından, özellikle çeşitlilik açısından zengin bir ülke. Her ne kadar büyük rezervlerimiz yoksa da birkaç maden dışında, örneğin bor, toryum, trona, mermer ve endüstriyel ham maddeler konusunda şanslı bir ülkeyiz ve bu rezervlerin arama ile artırılacağı da aşikârdır.

Madenler arandıkça bulunacak kaynaklardır. 1935 yılında o günkü cumhuriyetin kadroları tarafından kurulan Maden Tetkik Arama Enstitüsü, 1935 yılından beri görevini layıkıyla yaparken özellikle 1980’lerden itibaren başlayan özelleştirme ve neoliberal politikalar sonucunda da ve o yıllarda çıkarılan, 1985’te çıkan 3213 sayılı Maden Kanunu’yla MTA özel bir sektör gibi değerlendirilmiş, sıradan bir şirket statüsüne dönüştürülmüştür. Oysa, Türkiye’deki bütün madenlerin bulunuşuna baktığınızda, burada MTA’nın izlerini bulursunuz, onun ciddi katkılarını görürsünüz ama MTA’nın bu fonksiyon değişikliğinden sonra ne yazık ki ülkemizde çok ciddi bir maden kaynağı bulunamamıştır ya da geliştirilememiştir ciddi anlamda, birkaç örnek dışında bunu söylemek mümkün değildir. Bu anlamda MTA’nın yeniden, bugünkü statüsü de göz önüne alınarak, ülkenin konumu göz önüne alınarak yeniden değerlendirilip yeniden yapılandırılmasında önem arz ediyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 4

Ben bu konuda, hem MTA'da uzun yıllar çalışmış arkadaşımız Asım Bey'in de katkıları olacaktır, sözü ona veriyorum.

ODA ESKİ BAŞKANI ASIM KUTLUATA – Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğünde uzun yıllar çalıştım, Maden Mühendisleri Odasında da uzun yıllar görev yaptım.

Arama konusunda 3213 sayılı Yasa'yla MTA'nın Kanun'dan gelen, 6309'dan gelen görevleri bir noktada ortadan kaldırıldı ve uzun yıllar MTA, gerek personel gerek makine ekipman açısından belli sıkıntılar yaşadı. Sonradan 5177 sayılı Kanun'la... Yani bu süreç içerisinde de bu sıkıntılar görüldü, ülkede madenlerin aranmadığı yani özel sektörün bu riskli alana, yeteri kadar aramaya kaynak ayırmadığı görüldü. Yani, gene devlete önemli bir görev düştüğü gerekçesiyle 5177 sayılı yani 3213 sayılı Yasa'yı değiştiren 5177 sayılı Yasa'da MTA'yı yeniden eski işlevine kavuşturacak şekilde -47'nci madde olarak Kanun'da- yeniden görevler verildi. Ancak, bu süreç içerisinde MTA'da gerek personel açısından gerek makine ekipman açısından önemli bir erozyon gerçekleşti ve eski kuşaklarla yeni kuşaklar, bir de eleman alınmadı, bir kopukluk oluştu. Yani günümüzde, bu yanlış gidişe dün "Dur." denilmişti ancak yeniden bir değerlendirme yapılması, gerek personel gerek ekipman, malzeme açısından yeniden değerlendirme yapılması gerektiğini...

Bir de işte, bundan uzun yıllar önce yüzde 4-5 tenörlü bakırlar işletilirken bugün 0,50'lere kadar düştü. MTA'nın rezervlerin tespitinde yeniden bir değerlendirme yaparak daha görünür rezerve yönelik, daha işletilebilir rezerve yönelik çalışmalar yapması gerekir. Ayrıca MTA'da laboratuvarlar, analizler bunlar yıllarca devam ediyor. Şu anda belli çalışmalar yapılıyor ama bunlara da hız verilmesi gerekir. Akredite olmuş, Türkiye'deki hakem laboratuvarı olacak şekilde bu sistemin yeniden donatılması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Aramadaki bu özetten sonra yine madencilik sektöründe aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımının önemli olduğunu vurguluyoruz. Burada ileri teknoloji kullanımında daha temiz, daha etkin bir madencilik süreç ve ürünlerin temini bakımından önemli olduğunu da sizlerle paylaşmak istiyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 5

Yine burada gelişmiş teknoloji kullanımı ve madencilik teknolojilerinin geliştirilmesi sektöre önemli katkılar yapacaktır. Bu çerçevede bu teknolojilere uyum sağlayacak nitelikli elemanın da sektörde çalıştırılması büyük önem arz etmektedir. Biz bu anlamıyla madencilik faaliyetinin her aşamasında en az bir maden mühendisinin çalıştırılmasını ve bu teknolojiyi kullanacak, oradaki sistemi, yeni teknolojik gelişmelere adapte edecek maden mühendisinin kullanılmasını da burada çok önemsiyoruz mesleki anlamda ama bugün ne yazık ki pek çok maden işletmesinde, özellikle özel sektörde maden mühendisi ya on beş günde bir gidip denetleyen kişi pozisyonunda ya da hiç bulunmamaktadır. Sadece evrakları imzalayan, 29'uncu madde belgelerini imzalayan bir kişi pozisyonundadır. Bunun mutlaka işin gereği olarak düzeltilmesinde fayda vardır diye düşünüyoruz.

Yine bizim tespitlerimize göre ülke madencilik sektörünün en önemli darboğazlarından birisi de gerek kamu gerekse özel sektördeki yönetsel yapıların verimsizliğidir. Bu yapıların verimliliğine yönelik çalışmalar madencilik sektörünün gelişmesi bakımından son derece önemlidir. Söz konusu yapılarda şeffaflık ve hesap verilebilirlik mutlaka sağlanmalıdır. Özellikle ben kamu kuruluşlarında son yıllarda yapılan atamaların liyakate önem verilmeden yapıldığını, kendine yakın insanların getirildiğini ve bunun madencilik sektörüne de ülkeye de büyük zararlar verdiği kanaatindeyim. Bunun mutlaka düzeltilmesi gerekir kıdeme, liyakate, başarıya önem veren bir yapılanmanın mutlaka kurulmasında yarar görmekteyiz.

Yine sektörde pazar araştırması yeterince geliştirilmemiştir. Bu konunun yeniden ele alınarak gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilmesi ve değişikliklere uygun stratejilerin geliştirilmesi de önemlidir.

Yine çok önemli bulduğumuz bir konu çevre faktörüdür. Hepinizin bildiği gibi son yıllarda çevreye rağmen hiçbir ekonomik faaliyetin yapılması mümkün görülmemektedir, doğru da değildir ama madencilik sektöründe de çevreye uyumlu teknolojiler kullanılarak madencilik yapılmasının olası olduğunu, bunun mümkün olduğunu biliyoruz ve bu anlamda da böyle bir ya madencilik ya çevre gibi bir dayatma yerine çevreyi koruyacak teknolojiler kullanılarak madenciliğin yapılmasını önemsiyoruz ve bunun da yapılabileceğini söylüyoruz.

Diğer bir konu: Madencilik sektöründe kamuoyu bilgilendirmesi çok büyük önem arz etmektedir. Madenciliğin istihdam yaratan, sanayileşmenin ana girdisini sağlayan ve katma değer yaratan bir sektör olduğunu topluma anlatmalı ve bu konuda da toplumu doğru

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 6

bilgilendirmenin önemli olduğunu biliyoruz. Toplumsal ve ekonomik bakımdan madencilik yapılması için sektörde bulunan kurum ve kuruluşlar, devlet, demokratik kitle örgütleri, sivil toplum örgütlerinin birlikteliği büyük önem arz etmektedir. “Ben yaptım, oldu.” mantığıyla yapılan hiçbir faaliyetin sonuna kadar gidemeyeceği aşikârdır. Bu nedenle, özellikle bir meslek kuruluşu olan Maden Mühendisleri Odasının, 13 binin üzerinde üyesiyle, birikimiyle bu konularda görüşünün de alınması ve bugün sadece görüşünün alınması değil, bu görüşün değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesini de önemsiyoruz ve talep ediyoruz.

Yine madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda ilgili yöre halkının katılımı çok önemlidir. Son zamanlarda hepimizin bildiği, yöre halkının direnişleri, itirazlarını da her yerde görüyoruz. Burada sadece Ankara’dan emir komuta ile yapılacak olan uygulamaların bir yerden döndüğü, bir yerde hepimizi sıkıntıya soktuğu da bir gerçektir. O anlamda ilgili yöre halkının da bu tür çalışmalara katılımı ve iknası da büyük önem arz etmektedir. Bu sadece bizim sektörümüzde de yaşanmıyor. Ben Karadenizliyim. Karadeniz’deki derelerde yapılan küçük santrallerle ilgili itirazlar ve oradaki sorunları da hepimiz yaşıyoruz. İşte su meclisleri kuruluyor, yöre halkı direniş komiteleri kuruyor ve sonuçta gelinen noktada da hepimiz sorunlar yaşıyoruz. Bunlar için, bunları önceden öngörmek, o yöre halkının katılımını sağlamak da önemlidir diye düşünüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; madencilik sektörünün sorunları ve çözüm önerilerini de yine sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Biz madenciliği diğer sektörden ayıran özellikleri sizlerle kısaca paylaşmak istiyoruz. Tüm sektörler önemli ama madencilik niye önemli ve diğer sektörlerden farkı ne? Bunları kısaca bir arz edeyim.

Madenler üretildiğinde yerine konulamayan tükenen varlıklardır. Yani doğa size bir kere bahşetmiştir, tükendiğinde bir arpa, buğday tarlası gibi seneye nadasa bırakıp öbür sene tekrar ekemezsiniz, biçemezsiniz. Dolayısıyla çok ciddi şekilde planlanması ve değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyoruz.

- Her aşaması çok risklidir, yatırım aşamasından üretim aşamasına kadar.

- Yatırım geri dönüş süreci uzundur.

- Yer seçim şansı yoktur, bulunduğu yerde işletme zorunluluğu vardır. Yani OSTİM’e bir atölye kurabilirsiniz, bir hastaneyi herhangi bir yere kurabilirsiniz ama madenler bulunduğu yerde işletilir, oradan alıp bir başka yerde işletme şansınız yoktur.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 7

- İstihdam ve katma değer yaratan emek yoğun bir sektördür. Özelliği itibarıyla daha çok emek yoğun çalışılır. İstihdam ve katma değeri çok fazladır. Bilimsel çalışmalara göre çarpanı 1'e 12'dir yani 1 maden işçisi yanında 12 tane daha işçiyi dolaylı olarak istihdam eder.

- Çevreye etkisi önlenemeyen veya kontrol edilemeyen bir sektördür.

- Genellikle kırsal kesimlerde yapıldığından göçü önler.

- Madencilik yapılan bölgeler daha hızlı kalkınır. Bunun örnekleri vardır. İşte Zonguldak cumhuriyetin ilk kentidir. Gelişme hızına baktığımızda o yıllarda çok hızlı geliştiği görülür. Yine Ergani, Artvin-Murgul, Erzurum-Oltu, Tavşanlı-Tunçbilek gibi ilçelere baktığımızda...

KUTBETTİN ARZU (Diyarbakır) – Batman...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Batman hakeza.

Baktığımızda oraların madencilik sektöründen dolayı çok hızlı şekilde geliştiğini görebiliriz.

Ekonomik kalkınma için madenlerin işletilmesi gereklidir. Krizlerden en çok etkilenen sektörlerden birisidir, ki bunu son 2008 krizinde gördük. Özellikle ham madde ihracına dayalı olan madencilik sektörü krizde bütün kepenklerini kapatacak duruma geldi ve çalışan sayısı da yarı yarıya düştü. Bizim hesaplarımıza göre 600 maden mühendisiyle 20 bin civarındaki maden işçisi –resmî kayıtlar olmamasına rağmen bizim tespitlerimizdir- işinden oldular. Bire bir etkilenen bir sektördür bu anlamıyla. Bunu da çok hassas takip etmek gerekir.

Yine, madencilik faaliyetleri durdurulduğunda yeniden üretime alınması büyük maliyetlere neden olmaktadır. Bir mağazayı kapattığınızda ya da bir dükkânı kapattığınızda tekrar faaliyete geçirmek nispeten kolaydır ama bir madencilik sektörünü, özellikle yer altı işletmesini kapattığınızda onun içi su dolar, göçükler oluşur, yeniden bakımı, hazırlığı ve üretime alınması çok ciddi maliyet gerektirir ve gaz birikir yer altında yine bunun yanında. Bunları temizlemek ve üretime almak çok ciddi maliyetlere neden olur. Bu nedenle madenciliğin kesintiye uğramadan yapılması da büyük önem arz etmektedir.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 8

Ben buradan sonra kısa kısa sorunlar ve çözüm önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

İşte birinci önceliğimiz, mühendise gereken önem verilmemektedir. Bu bir tespittir. Çözümü de madenlerin aranması, bulunması, rezerv hesapları, tetkik ve analizleri ile teknolojik özellikleri bütünüyle bir mühendislik hizmetidir. Bu işlemlerin hepsinde mühendise gereken önem ve değerin verilmesi hâlinde ülke ekonomisine daha büyük fayda sağlanacaktır diye düşünüyoruz.

Bir başka sorun: Yürürlükte bulunan İş Kanunu 50'den az işçi çalışan iş yerlerinde iş güvenliği mühendisi bulundurma ve iş güvenliği kurulları kurulmasını önemsememiştir. Bu bir eksiklik bizim sektör için, 80. ve 81'inci madde başta olmak üzere. Çözüm olarak şunu öneriyoruz: Madencilik sektörü başta olmak üzere çok tehlikeli grup kapsamında değerlendirilen -bu iş güvenliği İş Kanunu'nun "çok tehlikeli grup" bir teknik tanımıdır- bütün iş yerlerinde işçi sayısına bakılmaksızın iş sağlığı ve güvenliği kurullarının oluşturulması, iş güvenliği uzmanı ve mühendis çalışma zorunluluğu mutlaka sağlanmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, burada, son yıllarda yaşanan maden kazalarından bahsetmeden geçemeyeceğim. 2008 yılında, yine bizim kayıtlarımıza göre 48 olan ölümlü kaza sayısı 2009 yılında 92'ye çıkmıştır. Son 10 Aralık 2009 tarihinde Mustafakemalpaşa'da yaşanan maden kazasında da 19 işçimizi ne yazık ki kaybettik. Ben bu vesileyle hayatını kaybeden tüm maden emekçilerini de buradan bir kez daha saygıyla anmak istiyorum. Bu kazaların önlenmesinin mutlaka yolları vardır. Gelişmiş ülkeler bunları sağlamıştır ama ne yazık ki ülkemizde hâlâ bu kazalar "kader" olarak görülmektedir. Bunun değiştirilmesinin yolu da yine maden mühendisine, maden işçisine, hem teknik anlamda denetimi sağlamak hem de aynı zamanda eğitimler vererek bu kazaların azalmasını sağlamaktan geçmektedir.

Yine bir tespitimiz: Maden Kanunu'nda değişiklik yapılarak bazı madenlerin özel idarelere devri söz konusudur ancak özel idarelerde yeterli maden mühendisi kadrosu olmadığı için buradaki denetim yeterince yapılamamaktadır. Bu da iş kazalarının artmasına neden olmaktadır. Çözüm olarak: Mevcut uygulamada bazı madenlerin denetimi özel idareler tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle Maden İşleri Genel Müdürlüğü teşkilatı ve taşra teşkilatı oluşturulmalıdır, özel idarelerde mutlaka madencilik birimi kurulmalıdır diye düşünüyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 9

Kanun'a göre madenler, Anayasa'ya göre hatta, devletin hüküm ve tasarrufu altında. 168'inci maddeye göre, devletin malı, kamunun malı ve bunun denetimi, kontrolü de yine devlet tarafından yapılmaktadır. Bunu da Kanun, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ve Maden İşleri Genel Müdürlüğüne vermiştir. Maden İşleri Genel Müdürlüğü bugün 44 bin ruhsatı -ki bu arama, işletme ruhsatı dahildir- 250 civarında teknik elemanla denetlemek zorunda kalmaktadır. Oysa bunun fiziken mümkün olmadığı hepimiz tarafından bilinmektedir. Ya bu denetimler ya hiç yapılamamaktadır ya da eksik yapılmaktadır. Dolayısıyla Maden İşleri Genel Müdürlüğü bu gerekçe nedeniyle hem nitelik olarak hem nicelik olarak, başta maden mühendisleri olmak üzere diğer mühendislerle kadrosunu güçlendirmek durumundadır.

Çalışma Bakanlığı tarafından çıkarılan İş Kanunu ve ilgili yönetmelikleri, özellikle madencilik sektöründe etkin denetlemenin yapılabilmesi bakımından ciddi sakıncalar içermektedir, yetersizdir.

Buraya gelmeden önce Amerika Birleşik Devletlerindeki denetimi inceledik. Orada özel olarak, başta kömür madenciliği olmak üzere madencilik sektörünün denetimine özel önem verilmiş, özel yer ayrılmıştır. Yılda 4 kez yer altı kömür madenleri, yılda 2 kez de yer üstü madenleri denetlenmekte ve rapora yazılmaktadır. Ayrıca, bildirim tabi olarak yani bildirimden kasıt şudur: İçeride bir kaza olduğunda ölümlü yaralanmalı ya da yeraltında insanların sıkıntıya düştüğü, su baskını, göçük gibi durumlar oluştuğunda bu bildirim tabilik çok önemli görülmekte ve bildirimde bulunmayan işverenlere de büyük cezalar verilerek bildirim sonrasında denetimler, bu verdiğim sayının üzerine ek olarak yapılmaktadır. Oysa Türkiye'de bazı maden ocaklarına iki yılda hatta üç yılda bir hiç müfettişin uğramadığı bir gerçektir. Böyle baktığımızda da Çalışma Bakanlığının özellikle madencilik sektörünü özel bir ilgi alanı olarak görüp daha sık denetlemesi ve bu denetlemenin de mutlaka meslektaşlarımız olarak maden mühendisleri başta olmak üzere ilgili müessese tarafından yapılmasında yarar görmekteyiz.

Maden Kanunu'nun 31'inci maddesi, üretimde daimi maden mühendisi bulunması konusunda eksik kalmaktadır. Meri mevzuata göre 31'inci madde şöyle demektedir:"Maden üretimi bir maden mühendisi nezaretinde yapılır." Ama daha sonraki maddelerde bu nezaret kavramı, on beş günde gidilip denetlenebilen bir statüye dönüştürülmüştür. Yani bir maden mühendisinin on beş günde bir gidip oradaki durumu tespit etmesi yeterli görülmektedir.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 10

Oysa madenler yirmi dört saat çalışan, her an tehlike oluşabilecek bir sektördür. Biz burada 31'inci maddenin mutlaka değiştirilmesini talep ediyoruz ve talebimizde de daimi olarak her işletmede bir maden mühendisi bulunma zorunluluğu getirilmelidir. Eğer yok ise o işletmeye işletme izni verilmemelidir. Eğer vardiyalı çalışıyorsa bu işletmeler o vardiyalarda da maden mühendisi bulunması gerekmektedir. İşte, Bursa'daki son kazada gördüğümüz, ne yazık ki vardiyada bir maden mühendisinin olmaması, işte ölçümlerin yapıp yapılmadığının... Ki şu anda mahkemede olduğu için çok net konuşamıyorum, süreç devam ediyor. Ama bizim tespitlerimiz orada bir ihmal olduğu yolundadır. Bunun da önlenmesinin bir yöntemi de maden mühendislerinin vardiyalarda olması, o denetimi daha sıkı yapmasından geçtiğini düşünüyoruz.

31'inci maddenin değişikliğiyle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisine bir değişiklik önergesi verilmiştir. Burada bilgilerinize arz etmek istiyorum ve sizlerden de bu konuda destek talep ediyorum, bu değişiklikle ilgili.

BAŞKAN – O değişiklik önerisini bize... Dosyanız içinde var mı?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN

– Yirmi gün içinde arz edeceğimiz nihai raporla birlikte de onları da sizlere arz edeceğiz efendim.

Yine bu biraz önce bahsettiğim, on beş gün de bir de olsa giden teknik nezaretçinin görevini özgürce yapabilmesi için ücretini işverenden almaması gerektiğini savunuyoruz. Takdir edersiniz ki ücretini işverenden alan bir mühendis, o iş yeri için çok rahat, özgür ve ciddi bir rapor yazamayabilir. Bunu da şöyle önermiştik biz: Ruhsat sahibi ruhsat harcı yatırır her yıl başı Maden İşleri Genel Müdürlüğüne. O ruhsat harcını yatırırken zaten ekstra bir yük olmayacaktır işverene çünkü o nezaretçi ücretini bir şekilde ödüyor, her ne kadar eksik de olsa Maden Mühendisleri Odasının rayicine uymasa da ödüyor. Onu ruhsat harcıyla birlikte Maden İşleri Genel Müdürlüğüne ayrı bir hesaba yatırır. O işi kim yapıyorsa, yaptığını belgelemek kaydıyla da o mühendis, Maden Mühendisleri Odasının asgari ücretinden az olmamak kaydıyla ücretini o fondan alır diye bir talebimiz var. Yine bu kanun değişikliği içinde de bunu arz ettik. Bunu kısa bir zamanda yürürlüğe kavuşturursak biz hem maden mühendislerinin görevini daha özgürce yapacağına inanıyoruz hem de kazaların daha da azalabileceğini düşünüyoruz.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Şimdi nasıl oluyor bu ödeme?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 11

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Efendim, şu anda işverenin işçisi gibi belirleniyor.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Elden veriyor değil mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Vallahi elden veriyor, veriyor ama... Şu anda çok ciddi sorunlar yaşıyoruz. Odaya yapılan müracaatlarda gördüğümüz, ücretini alamayan, mahkemelik olan hatta daha da kötüsü işverenin bir azil hakkı var. Seni azlettim deyip iki dudağının arasında şu anda bir mühendisin kapıya konulması. Bu da değerlendirilmesi gereken bir durumdur. Sizi azlettim dediğinde mühendis kapıda buluyor kendisini. Ciddi bir rapor yazdığında da işine gelmeyen bir işveren azletme yetkisini de her an kullanabiliyor. Şu andaki durum budur, sıkıntılı bir durumdur. Bunun gözden geçirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Aynı zamanda teknik nezaret hizmeti bir kamu görevidir, devlet adına yapılan bir görevdir. Çünkü Maden İşleri Genel Müdürlüğü teknik nezaretçiyi, görevini yapmadığı için uyarmakta ve meslekten men edebilmektedir, bir yıl süreyle men edebilmektedir. Demek ki bu, sadece bir işçi-işveren ilişkisi olarak görülmemelidir, aynı zamanda bir kamu hizmeti olarak görüldüğü için de biraz önce bahsettiğim önceliklerin bir kamu anlamında değerlendirilmesinde de yarar vardır diye düşünülüyor.

Şimdi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji Bakanlığı madenleri denetliyorlar belli açılardan. Ama bu denetimlerde bir yetki karmaşası var. Özellikle iş güvenliği anlamında asıl görev Çalışma Bakanlığının. Ama Enerji Bakanlığının da madenlerde iş güvenliği ve iş sağlığını denetleme görevi var, bu görevi MİGEM'e vermiş Enerji Bakanlığı. Dolayısıyla bu iş sağlığı ve güvenliği denetleme görevinde iki tane kurumun görev ve yetkileri çakışmakta. Bunun da netleştirilmesi gerekmektedir. Biz, Maden İşleri Genel Müdürlüğümüzün tabii ki iş güvenliği açısından denetim yapmasını önemseriz ama çelişkili iki rapor olduğunda, Çalışma Bakanlığı, Enerji Bakanlığı raporları çeliştiğinde hukukun nasıl karar vereceği de şüphelidir. Dolayısıyla teknik açıdan, işte, proje denetimi açısından Maden İşleri yapabilir bunu ama iş güvenliği açısından da Çalışma Bakanlığı yapabilir. Bunun netleşmesinde fayda var diye düşünülüyor.

Şimdi madencilik sektöründe teşvikler yetersizdir diye bir görüşümüz var. Bu teşviklere şöyle bakmak gerekiyor: Türkiye'de bir sürü teşvik yöntemi uygulandı. Geçmiş yıllarda bölgesel teşvikler uygulandı ama sektörel teşvik anlamında ciddi bir icraat olmadığı

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 12

için de sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin, ferrokrom tesisini örnek verirse, Elâzığ'da ferrokrom tesisi var, Antalya'da var. Eğer elektrik enerjisi teşvikini siz bölgesel verirseniz Elâzığ'daki ferrokrom tesisi alırken Antalya'daki alamayabiliyor, aynı sektör olmasına rağmen. İşte enerji girdisi ikisinde de aynı, yüzde 50 civarında ferrokrom sektöründe. Bu anlamıyla sektörel teşvikin daha önemli ve daha uygulanabilir olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN – Pardon, bir şey soracağım bu arada: Bildiğim kadarıyla madencilik sektörü bölgesel teşvik yok, bütün Türkiye sathında, nerede olursa olsun yani İstanbul'da da olsa, Kars'ta da olsa aynı teşvik unsurlarıyla destekleniyor bildiğim kadarıyla. Burada elektrik enerjisinde niye böyle bir fark var?

KUTBETTİN ARZU (Diyarbakır) – Enerji bitti. 5084 bitti, yeni uzatmada da elektriği çıkardılar.

BAŞKAN – Çıkarıldı, peki.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Şimdi, Sayın Başkan, tabii teşviklerde devlet hakkının yarısının verilmesiyle ilgili bazı şeyler var, teşvikler var. Madeni kendi tesisinde değerlendiren, yüzde 50 devlet hakkını düşük ödüyor. Ama burada da sorunlar yaşanıyor. Bunları da işte Maden Kanunu çalışmalarında herhâlde dile getireceğiz. Teşvik derken çok açık söylüyorum, bir yabancı sermayenin teşvik edilmesi bizim için çok doğru bir yöntem değil. Bizim teşvikten talebimiz, özellikle iş güvenliği anlamında yatırımlar yapılamıyor. Bir uzaktan kumanda sistemini, yer altı kömür ocağında kurmanızın bedeli 50 milyon dolar, 60 milyon dolar. Bunu küçük üretici kuramıyor. Ne yapacak? Ya ocağı kapatacak kur dediğiniz zaman ya da onu bir daha büyük sermayeli şirkete satacak ki bu iş yapılsın. Ama özellikle daha önce "Madencilik Fonu" diye bir fonumuz vardı yine madencilerden kesilen bir kaynaktı bu. Bu fon bir şekilde kullanılıyor idi. Bu fon da kaldırıldı. Şimdi sektör bir anlamda sahipsiz de kaldı. Kendi gücüyle bir şeyler yapmaya çalışıyor, yapamadığı yerde de tıkanıp kalıyor ya kanunların önerdiği önlemleri almıyor, alamıyor ya da eksik alıyor. Şimdi işte Mustafa Kemalpaşa'ya gittiğimizde gördük, yer altı ocağı erken uyarı sistemi kurulsaydı orada o gaz yükseldiği zaman sesli ve ışıklı sinyal vererek herkesi uyaracaktı. Dolayısıyla bu kaza olmayacaktı büyük bir ihtimalle. Bunun bir bedeli var. Bu bedel, dediğim gibi bazen büyük boyutlarda oluyor. En azından iş güvenliği tesisatları açısından bir teşvik konulabilir. O teşvik yöntemleri tartışılabilir. Ben burada onu açmak istemiyorum ama bir yöntem bulunabilir diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 13

Şimdi, yeterince eleman alınmaması ve yatırım yapılmaması, kamu kurum ve kuruluşlarını işlevsiz hâle getirmektedir. Ben başta MTA, Türkiye Kömür İşletmeleri, Türkiye Taşkömürü Kurumu, Eti Maden İşletmeleri, Elektrik Üretim AŞ gibi kuruluşların eleman alınmamasıyla usta çırak ilişkisinin bozulduğunu, deneyimlerin aktarılmadığını görüyoruz. Ben de bir kamu kurumunda çalışıyorum bilfiil yaşıyorum bunu. Tecrübeli kadroların deneyimlerini aktarması için mutlaka belli sürelerde yeni eleman alınması, genç, dinamik kadroların güçlendirilmesi gerekmektedir. Ama son yıllarda özellikle kamunun üretimden el çektirilmesi ve bu işi işte özel sektör de yapar zihniyeti ne yazık ki bu kazaların artmasına neden oluyor çünkü yetersiz kişilere ve kurumlara veriliyor bu işletmeler ve dolayısıyla da yeterince işletilmiyor, işletilemiyor, teknik olarak da eksiklikler göze çarpıyor.

Yine, sanayinin ana girdisi olan elektrik enerjisinin önemli ham maddelerinden biri olan yerli kömür kaynaklarımızın yeterince kullanılmaması, bunun yerine ithal kömür ve ithal gaza dayalı politikalar, enerji arz güvenliğinden öte ülke güvenliğini tehlikeye düşürdüğünü tespit etmiş bulunuyoruz. Burada birkaç örnek vermek istiyorum: Özellikle doğal gazla ilgili çok konuşmayacağım çünkü yaşanan sıkıntıları hepimiz biliyoruz, bunu yıllardır yaşıyoruz. Al ya da öde anlaşmaları, buna bağlı olarak kurulan santraller, bunları biliyoruz. Her yıl İran'ın veya Rusya'nın vanayı kapatmasından yaşadığımız sıkıntıları hatırladıktan sonra son zamanlarda bir ikinci hata, ithal kömüre dayalı santral lisanslarında görüyoruz. Şu anda 5.300 megavatlık Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna ithal kömüre dayalı santral kurulmasıyla ilgili lisans başvurusu var. Bunların toplamı 5320 megavat ve bunun 200 megavatına lisans verildi. Şimdi ilginçtir, Zonguldak -ki kömür havzası, bir de taşkömürü havzası- orada iki tane ithal kömüre dayalı santral kuruluyor şu anda. Biri epey yol aldı Çatalağzı'nda kurulan, bir tanesi de Amasra ve Kandilli'de kurulmak üzere çalışmalarına başlandı, limanlar yapılıyor. Şimdi, siz, kendi kömürünüzü üretemezken, buna kafa yormayıp da ithal kömüre dayalı santrallere lisans verirken, işte Samsun Tekkeköy'den İskenderun'a kadar bütün sahilde 47 tane santral lisansı şu anda verilmek üzere diye biliyoruz. Bunların tekrar düşünülmesi gerekir. Tabii ki ithal kömürden de faydalanabilir ama öncelikle kendi kaynaklarınızı bir ortaya koyarsınız, değerlendirirsiniz, ne kadarı ihtiyacını görüyor. Eğer yetmiyor ise nasıl çeşitlendiririz bunu diye göz önüne alırız. Bu bir mühendislik hesabıdır ama aynı zamanda bir politika karardır bizce. Bu karar verilir ve ona göre hareket edilir. Ama ben bu kararların çok doğru verildiği kanaatinde değilim, Odamız da aynı görüştedir, Maden

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyona : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 14

Mühendisleri Odası da. Bu ithal kömüre dayalı lisansların mutlaka gözden geçirilmesi gerekir. Aksi hâlde ileride geri dönüşü bulunamayan bir yola girilecektir ve kendi kaynaklarımız değerlendirilemez duruma gelecektir diye düşünüyoruz. Bu konuda da biz, özellikle hukuki hakkımızı kullanarak bir iptal davası açtık, şu anda devam ediyor. Samsun Tekkeköy'de kurulan santralin lisans iptali için dava açtık EPDK aleyhine. Danıştay'da görülüyor bu dava. Bildiğim kadarıyla da sonuna yaklaştı diye biliyorum, karar aşamasına gelindi diye biliyorum.

Yine sektöre gereken önemin verilmeyişinin nedeni de işsizlik ve göç sorunu, iç göç özellikle büyük oranda artmıştır. Sayın Başkan, değerli üyeler; ben Erzurum Oltu'da çalıştım uzun yıllar, görev yaptım kamuda çalışan bir eleman olarak. Oltu 5 bin nüfuslu bir ilçeyken yatırımların yapılmasıyla birlikte -linyit kömürü vardı orada- 30 bin nüfusa yükseldi birden, birden dediğim on-on beş yıllık bir süre içinde. 30 bin nüfuslu, gerçekten, hatta il olmak için de müracaat eden bir ilçeydi. Gerçekten sosyal olarak da geniş bir yapısı vardı. Ama 2002 yılında devletin politikası gereği orada kömür ocakları kapatıldı ve özel sektöre verildi ve 1.200 aile göç etti anında. Bu rakamlar da mevcuttur, bunu bulabilirsiniz. Sadece küçük bir ilçeden bahsediyorum. 1.200 aile göç etti. Bu göç ettiği zaman, bu 1.200 aile batıya gelerek ciddi sorunlarla karşılaştılar. Hatta etnik ve kimliksel sorunlar da yaşadı. İşte oraya giden elemanların bir kısmı Bursa'ya verildiğinde, işte, çok haksız bir şekilde etnik bir kimlik yapılandırılarak dışlandı ve oradaki insanlar birbirine girdi. Bursa'daki yöre halkıyla, Orhaneli'ne giden işçiler ve aileler birbirine girdiler. Belki onları anımsarsınız, yaşadık beraberce ve çok olumsuz ve daha da ciddi olabilecek sorunların eşliğinden dönüldü. Oradaki sorunları yerinde çözmek, orayı yaşatmak varken, ne yazık ki işin kolayına kaçıldı ve sadece bir muhasebe hesabı gibi görüldü oradaki hesap yani zarar ediyor efendim... Ben rakam da vereyim: 150 dolara ürettiyorduk kömürü o zaman, ben oranın yetkilisiydim. İşte 60-70 dolara satabiliyorduk gerçekten ve bir zarar vardı yani muhasebe anlamında. Ama katma değer anlamında baktığınızda, oradaki işte 1000 çalışan, 1.200 çalışan ve 10'la çarptığınızda 10 bin-20 bin kişiye bir istihdam sağladığına baktığınızda da bu tolere edilebilir bir zarar olabilir idi ama karar verildi, 2002'de kapatıldı. Bugün gelinen noktada orada özel sektör çalışıyor ve 150 dolara kömür alınarak oradan Fakir Fukara Fonu'na verilip pazarlanıyor. Hani zarar ettiği için, 150 dolara zarar ettiği için kapatılmıştı orası? Ama bin kişiye o para dağıtılıyordu, şimdi o para 4 kişiye dağıtılıyor, firmaya ve 150 dolara kömür

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 15

alınıyor işletmelerden. Demek ki değişen bir şey olmamış. Aynı maliyet ama sistem başka şekle dönüştürülmüş. Bunu da dikkatinize sunmak istiyorum.

Şimdi, 13 bin üyemiz var demiştik. Bu üyelerimizin tamamına yakını bu sektörde çalışmak istiyor, çalışıyor. Ama Türkiye’de yine bir politik tercih gereği her ile -neredeyse şimdi ilçelere de dönüldü- üniversite açılıyor. Erzurum’un Oltu ilçesine yer bilimleri fakültesi açılıyor şimdi, yeni karar çıktı YÖK’ten. On yedi tane şu anda maden mühendisliği bölümü var. Buralar yaklaşık her sene bin-1.200 civarında mezun veriyor, maden mühendisi. Ama bunlara iş bulamadığımız için de o insanlar, ömrünün en güzel yıllarını öğrenci olarak geçiren, ailesinin zor koşullarda okuttuğu insanlar işsiz kalarak ya işini yapamıyor ya da başka iş yerlerinde çalışıyorlar ve Odaya dönerek bizi bir İşçi Bulma Kurumu olarak görüyorlar herhâlde “Bize iş bulun.” diye feveran ediyorlar ve en sonunda da artık “Ya ne biçim yönetimsiniz! Hiçbir derdimize çare bulmuyorsunuz.” gibi de bir istihdam sıkıntısı yaşıyoruz. Burada bizim hep önerimiz şuydu: Yeni bölümler açılmasın, nitelikli mühendis yetiştirilsin. Çünkü mühendislik farklı bir alan. 100 bin dolara mal oluyor, bildiğim kadarıyla bir mühendisin devlete maliyeti 100-120 bin dolar. Nitelikli mühendis yetiştirilmesinin, bu mühendislerin ihtiyaca göre tespit edilip ve mutlaka da o alanda çalıştırılmasının önemli olduğunu söylüyoruz ama ne yazık ki hem öğretim kadrosu hem de altyapı eksikleriyle bir sürü okul açılmakta, bir sürü mühendis yetişmekte. Onların da mühendisliği de gerçek anlamda soru işaretleri oluşturmakta ki bu da ayrı bir sorun diye düşünüyorum.

Yine bir tespitimiz: Stratejik bir maden olan bor yeterince değerlendirilememektedir diye bir tespitimiz var. Bunu Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü’nün faaliyet raporlarından görüyoruz ki bor hem rezerv olarak hem kalite olarak dünyada ilk sırada yer aldığımız bir madenimiz. Yüzde 75-80’i bizde olan, gelecekte de çok daha önem arz edeceğine inandığımız ve bilimsel anlamda da bunun doğruluğunun kabul edildiği bir madeni biz yeterince değerlendirilemediğine inanıyoruz.

BAŞKAN – Değerlendirilemiyor dediğiniz noktada yani madeni çıkarıp satamıyor muyuz? Yoksa madeni çıkarıp sanayi ürünü olarak, uç ürünler olarak kullanamıyor muyuz? Yoksa araştırma geliştirme noktasında bir eksikliğimiz mi var? Onu bir açarsanız...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Tabii Sayın Başkanım.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 16

Şimdi, bor madeninin madencilik kısmında bir sorun yok. Açık işletmeli üretim yapılan, şu anda istenirse istenildiği kadar da üretilebilecek bir maden rezervimiz var. Burada asıl sorun, o madencilikte ürettiğiniz boru uç ürünlere, nihai ürünler dediğimiz bor kimyasallarına dönüştürememek. Şu anda 300-400 dolara sattığınız bor madenini size Batılı uç ürün dediğimiz işte, bor karbür ve bor nitrür gibi ürünleri değerlendirerek bize 300 doların karşılığında 30 bin dolara satacak pozisyona getirmeleri. Burada tabii ki ARGE başta olmak üzere bilimsel ve teknik çalışmaların yeterince yapılmaması, işte, yarı mamul dediğimiz, konsantre dediğimiz hâlde ya da rafine ürün dediğimiz ürün hâlinde satılması ama bunun ülke sanayisinde kullanılıp... İşte, şu anda BOREN'in çalışmaları var, çimentoda kullanılması, gübrede kullanılması, kesici olarak kullanılması gibi çalışmaları var ama bunların çok daha planlı şekilde ki... Bizim BOREN konusunda da tereddütlerimiz vardı baştan. "Bu bir enstitü değil, sadece bir finans ve koordinasyon kuruluşuna dönüşecek. Oysa bir enstitü tam anlamıyla laboratuvar çalışmalarıyla, teknik ve bilimsel çalışmaların yapıldığı bir yer olması gerekir." derken o zaman 2003'teki itirazlarımız oydu. Yani "Enstitü olsun ama bu hâliyle enstitü değil." demiştik. Ne yazık ki bizi doğrular bir durumda şu anda. Bu enstitünün çok daha işlevsel hâle getirilmesini ve borun -ki gerçekten çok önemseydiğimiz bir maden- daha uç ürüne yönelik çalışmalarının hızlandırılması gerektiğine inanıyoruz. Yoksa madencilik kısmında bir sorun yok.

BAŞKAN – Çıkarmada bir problem yok ancak uç ürün değerlendirmede çalışmalar eksik.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Evet, eksik. Ülke sanayisinde kullanılması için bunu mutlaka değerlendirmek gerekir. Ben tarihten kısa bir örnek vereceğim size. Bor 1850 yılında bulunmuş Sultançayırı'nda Balıkesir'de. 1880'lerde Osmanlı maliyesi borç ararken o zamanki Galata bankerleri "Borç para veririz size ama bize bor sahalarının ruhsatını vereceksiniz." demişler ve otuz yıllığına da o bor sahalarının ruhsatı yabancılara verilmiş o yıllarda, yıl 1885. Bir örnek daha vereyim yine. Düyun-u Umumiye'de madenlerin gelirlerine el koyulduğu bir vakıadır. Ergani bakır, Zonguldak kömürleri dâhildir buna. Yani bu iki örneği şunun için veriyorum çarpıcı anlamda. Bugün Galata bankerlerinin yerine IMF geçmiştir. Bize borç para verecekse mutlaka bir şey isteyecektir bizden. Bunların başında da bor gelecektir diye düşünüyorum. Geçmiş yıllarda bunları denediler. İşte, bor sahalarına girdiler. Sayın Başkanım sizler o komisyondaydınız, o

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 17

yıllarda da ben de Oda Başkanı olarak gene katılmıştım, bunları beraberce tartıştık. Bazen bizi geri kafalılıkla suçladılar, geri düşüncelerle suçlandık, “Hâlâ bunları mı savunuyorsun?” denildi ama ben ısrarlıyım, kaynaklarımızın korunması anlamında -özellikle bor başta olmak üzere- belki örtülü olarak gelen bazı taleplerin de çok iyi düşünülmesi ve karşı çıkılması gerektiğine inanıyoruz.

Arama ve işletme aşamasında yapılan madencilik projeleri tam uygulanmamaktadır. Yani bir proje yapılıyor, projeye baktığınızda uygun gözüküyor ama uygulamada o proje kenara atılarak çok farklı bir uygulama yapılıyor. Bunu son kazalarda görüyoruz. Projeye bakıyoruz, uygulamaya bakıyoruz, çok çok farklı. Bunu denetleyecek olan Maden İşleri Genel Müdürlüğüdür, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Dolayısıyla burada da bu projelerin MİGEM tarafından iyi incelenmesi, kontrol edilmesi gerekmektedir. Bunun için de oraya nitelikli kadroların oluşturulması, konulması gerekmektedir diye düşünüyoruz.

Yine madencilik çalışmaları sırasında ortaya çıkan olumsuz çevresel etkiler konusunda sektörde bulunan tüm kesimler sorumluluklarını üstlenerek, gerekleri yeterince yerine getirmemektedir. İşte, çevresel olarak hepimizin yaşadığı, özellikle sektörün yaşadığı sorunları görüyoruz. Burada sektöre büyük görevler düşmektedir. Örnek olabilecek beş-on tane madencilik kuruluşunun ocakları hepimiz tarafından örnek gösterilip, bir sorun yaşandığında olabilirliği o örneklerle gösterilmek zorundadır. Biz bunu sektöre sürekli öneriyoruz, diyoruz ki “Avrupa’da özellikle Kanada ve Avustralya’da, gelişmiş ülkelerde madencilik sonucu bozulan sahalar rekreasyonla çok güzel kullanıma açılıyor.” Suni göletler oluşturuluyor, tabiat parkları hâline getiriliyor. Hatta bir örnek gördüm, bir hastane yapılmış, yanına da çok güzel bir gölet, hastaneyle bütünleştirilmiş, orada yaşlılara hizmet veren bir hastane hâline getirilmiş. Bunlar yapılabilir. Bunların baştan projelendirilmesi gerekir. Yani bir madenci sahaya girmeden önce “Burayı bozduğunda nasıl düzelteceksin ya da nasıl kullanılabilir hâle getireceksin?” sorusu orada cevap bulmalıdır projede ki kamuoyuna “Evet, biz burayı geçici olarak ödünç alıyoruz ama daha sonra da şöyle teslim edeceğiz.” denilmelidir. Bu yapılmadığı sürece çok ciddi çevresel sorunlar yaşanacaktır, yaşanmaktadır ve çevreyle ilgili problemleri de aşılamamaktadır. Örneğin yine Sayın Başkan, Davutlar sahasındaki kömürün alınması gibi bir proje ortaya çıktı ama oradaki insanlar “Biz kirazımızdan vazgeçmeyiz.” diyerek bir tarafa kömür, bir tarafa kiraz sepeti konuldu ve ben de bir maden mühendisi olarak “Kirazdan da vazgeçmeyelim.” dedim. Bunu bizim çözmemiz gerekiyor,

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 18

bizim sorunumuz aslında bu. Bunu çözmek bizlere düşüyor, madencilik sektörüne düşüyor, maden mühendislerine düşüyor. Ama burada güzel örnekleri, doğru örnekleri, iyi örnekleri de hepimizin kamuoyuna göstermesinde fayda var diye düşünüyorum.

Yine, sektörü ilgilendiren kanunlar birliktelik sağlamadan çıkarılmaktadır diye bir görüşümüz var. Buradaki kastımız şudur: Başta Maden Kanunu olmak üzere bir kanun çıkarıldığında diğer bakanlıkların mutlaka uygun görüşü alınması gerekiyor. Aksi hâlde burada bir, o günkü gücün kimde olduğu tam belli olmuyor ama, o güç ışığında çıkarılan bir kanun altı ay sonra burada olan, altına imza atan taraflar tarafından da eleştirilmeye başlanıyor. Bir de kanunun altında çıkarılan yönetmelikler sık sık bugünlerde Danıştaydan dönmeye başladı. Herkes sektörde bundan çok ciddi muzdarip oluyor. Çünkü yatırım yapıyor, emek veriyor ama ikide bir duvara tosluyor sektör. Burada bizim önerimiz: Kanun çıktıktan sonra yönetmelikten önce mutlaka tüzüklerin çıkarılması. Hepinizin bildiği gibi tüzükler Danıştayın onayıyla çıkarılan hukuksal metinlerdir. Danıştay evet dediği hukuksal metne de altı ay sonra önüne geldiğinde herhâlde hayır demeyecektir, itiraz etmeyecektir. Belki zorluk baştan yaşanacaktır ama tüzük çıktıktan sonra da hem sektör önünü görecekler hem de bu sorunlar daha az yaşanacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; tabii sunumumuzu yapamadık, bu baştan benim için bir eksikti, çünkü orada tablolarımız vardı. Özellikle bu, enerjinin tabloları, rakamlar, ruhsat sayıları, mühendis sayıları gibi tablolarımız vardı ama bunları sunamadık bir teknik sorundan dolayı.

Ben sunumumu bu şekilde özetledikten sonra nihai raporumuzu bahsedilen süreçte sizlere arz edeceğimizi duyuruyorum ama Maden Mühendisleri Odasının görüşlerinin sadece görüş almak olarak değil de gerçekten değerlendirilmek üzere, gerçekten sonuca etkili olacak şekilde değerlendirilmesini de buradan tekrar talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, ben bu arada mademki yirmi gün zarfında bir dosya tekrar bize intikal ettireceksiniz, o dosyanın içerisinde şu var mı, yoksa onu da koyun diye bir şey soracağım.

Bu işe girmek isteyen bir madence Maden İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat ediyor. O noktadan sonra hangi safhalardan geçiyor? Hangi paraları ödüyor? Ne kadar bir sürede ÇED'le alakalı değerlendirmeyi elde edebiliyor? Bununla ilgili şöyle bir düzenleme.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 19

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Sayın Başkanım, aslında bizim o şeyde, akım şemamızda da vardı o. Yani hangi izinler gerekiyor, kaç bakanlığa gidiyor, kaç genel müdür imza atıyor, ne kadar bir süre gerekiyor, onu da biz sizlere arz edecektik ama artık onu raporumuzda nihai olarak verelim ama şunu söyleyebilirim: Tabii bürokratik engeller çok çok fazla. Bu her konuda olduğu gibi sektörde de fazla. Zaten bunun tek elde toplanması için 5177 sayılı Yasa değişikliği çalışmalarında ele alındı ama sonuçlandırılmadı. Hatta hatta “Keşke eskiye dönülse.” dediğim durumlara da gelindi şu andaki hâliyle. Yani biz burada madencilik sektörünün büyümesini, gelişmesini ama bunun kamu yararı öncelikli olarak, gerçekten bu ülkeye ne sağlıyor, buna bakılmasını önemsiyoruz. Zaten Maden Mühendisleri Odası olarak bize bir şey geldiği zaman diyoruz ki önce: Bir: Burada kamu yararı var mıdır yani burada halkın yararı var mıdır? Bu ülke halkı bundan yararlanacak mıdır? Evetse devam ediyoruz. Çevresel sorunlar giderilebilir mi? Çevresel kriterlere bakıyoruz. Giderilebilirse evet deyip devam ediyoruz. Yöre halkı buna ne diyor? Çünkü sonuçta her şey insan için yapıyoruz diyorsak, emeğe saygı var diyorsak, burada yöre halkının görüşleri de alınarak, bu kriterlerimiz evetse Oda olarak biz “Evet bu etkinlik yapılabilir.” ya da “Yapılamaz.” diyoruz. Bizim düşüncemiz budur genel anlamıyla ve bunu yaparken akademisyenlerimizle, üniversitedeki uzmanlarımızla, mühendislerimizle bunların ciddi bir çalışmasını yapıyoruz. Alternatif maliyet analizi dediğimiz -sadece maddi olarak söyleyemiyorum bunu, her anlamda, sosyal, politik, siyasal- bir maliyet analizinin madencilik çalışmalarında yapılmasını önemsiyoruz. Bu maliyet analizi yapıldığında bize bir sonuç verecektir zaten yani, bu eylem yapılsın mı yapılmasın mı? Yapılmasının artısı nedir, eksisi nedir? O negatifleri giderebiliyor muyuz gideremiyor muyuz? Sonuç olarak da bir karar çıkacaktır, o karar da uygulanacaktır diye düşünüyoruz.

Sizin sorduğunuz soruya cevap olarak da burada olan ama size sunamadığım görüşü sizlere sunacağım.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, başka bir şey var mı? Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan sorusu olan, söyleyeceği olan var mı?

Buyurun Ali Bey.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyona : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 20

Maden Mühendisleri Odamızın Başbakanına ve yöneticilerine çok teşekkür ediyoruz. Çok kapsamlı hazırlanmışlar. Gerçekten, hem bilgilerimizi tazeledik hem de bilgilerimizin üzerine yeni bilgiler ilave ettik. O nedenle, teşekkür ediyorum.

Bir iki sorum olacak. Bunlardan bir tanesi, özel sektördeki teknik nezaretçiler konusu. Bu teknik nezaretçilerle ilgili, Maden İşleri Genel Müdürümüz burada konuşurken bu teknik nezaretçilerin nezaretçi olmadan önce bir eğitimden geçtiklerini, onlara sizin oda olarak bir kurs verdiğinizi, bir eğitim verdiğinizi, sertifika verdiğinizi ve bu sertifikalarla birlikte bu görevleri yaptıklarını söyledi. Bizim şikâyetimiz şuydu: Ben kendilerine soru yönelttim. Maden İşleri Genel Müdürümüze yönelttiğim soru şuydu, siz de ondan biraz bahsettiniz: "Bu teknik nezaretçilerin maaşını ilgili firma ödediği için sıkıntılar oluyor. Dolayısıyla, denetim görevini tam yapamıyor. Yani, sonuç olarak işverene karşı bir denetim yapıyor. Dolayısıyla, özgür iradesini ortaya koyamıyor. Bununla ilgili bir çözüm var mı?" diye soru yönelttiğimde, biraz sizin bu verdiğiniz eğitim eğer çok nitelikli bir eğitim olursa, o arkadaşlarımız bu konuyu iyi kavratsa "Hiç önemli değil bu işi çok rahat yapabilirler." şeklinde bir yanıt aldım. Bu doğru mudur sizce? Yani böyle midir bu? Yoksa, gerçekten bu teknik nezaretçilerin bağımsız olarak çalışabilecekleri bir ortamın onlara sağlanması mı gerekiyor? Çok önemsiyoruz biz bunu. Bu maden kazalarının, madenci, emekçi şehitlerimizin olmaması adına bunu çok önemsiyoruz. Bu madenlerin denetimiyle ilgili gerçekten ciddi önlemler alınması gerekiyor. Bunu yapacak olan da teknik nezaretçilerdir. Tabii, yine sizin ifadenize göre bunun on beş günde bir yahut ayda bir yapılabileceğini söylüyorsunuz. Ama, bu belki de yılda bir mi yapılıyor, beş ayda bir mi yapılıyor? Onu da tam bilemiyoruz, tespit edemiyoruz. Bu MİGEM'in yaklaşımına katılıyor musunuz? Yani, bunları siz eğitiyorsunuz, ondan sonra gidip görev alıyorlar. Sizin eğitiminizde bir eksiklik mi var bir yerde? Onu sormak istiyorum.

İkincisi, Maden Yasası'nın Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 7'nci maddesiyle ilgili bir öneriniz var mı? Bununla ilgili bir şey söylemediniz. Danıştay da bunun yürütmesini durdurdu. Aslında Anayasa Mahkemesi, biliyorsunuz, bir yıllık bir süre tanıdı 7'nci maddeyle ilgili. Ama Danıştay da bu maddenin yürütmesini durdurdu. Dolayısıyla, madencilik sektörünün, maden sektörünün bu konuda birtakım sıkıntıları var. Onunla ilgili bir öneri, ben mi algılayamadım yoksa, yani bir öneri getirdiniz mi? Onunla ilgili öneriniz nedir?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 21

Bir diğer konu, kömür, çelik teşvik alamıyor biliyorsunuz, özellikle sektörel teşvik kömür ve çelikte yok. Niye yok? Avrupa Kömür Çelik Mutabakatı nedeniyle böyle bir şey var diyoruz. Bu mutabakat nedir? Yani, bunun ne zamana kadar süresi var? Belli bir süresi var mıdır? Aslında, biz bunu Enerji Bakanlığından istedik, ama çok açıklayıcı bir bilgi gelmedi. Bu anlaşmanın süresi nedir? Ne zaman bitiyor bu? Ona bağlı olarak biz kömür ve çeliğe teşvik veremiyoruz, öyle anlaşılıyor. Peki kömür, çeliğe teşvik veremiyoruz ama, başka bir şekilde farklı bir teşvik verebilme imkânlarımız olabilir mi? Odanızın bu konuda bir çalışması var mıdır? Yani kömüre ve çeliğe teşvik veremiyoruz ama, bu konuda da sıkıntılarımız var. O hâlde, başka bir biçimde bu sektörü teşvik etmenin, sektörü rahatlatmanın yolları var mıdır? Odanızın böyle bir çalışması var mıdır? Veya bu iş Avrupa'da nasıl oluyor? Yani, biz bu işe uyuyoruz da biz bu mutabakata uyuyoruz da Avrupa uyuyor mu bu mutabakata veya başka bir çalışması var mıdır? Onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Bilgi notu içinde vardı.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI M. MEHMET TORUN – Efendim, ben kısaca arz edeceğim.

ALİ KOÇAL (Devamla) – Ne kadar maden işletme ruhsatımız var bizim? Yani verilen ne kadar ruhsat vardır? Odanızda böyle bir bilgi var mıdır? Maden işletme ruhsatı ne kadar? Yani, buna 34 diyenler var, 40 diyenler var, 45 diyenler var. Ne kadar maden işletme ruhsatımız vardır? Bu maden işletme ruhsatını alıp da cebinde saklayan var mıdır? Yani, bu ruhsatı alanların tamamı işletme yapıyor mu? Yoksa, maden işletme ruhsatını alıp cebinde saklayıp belli bir süre sonra da bunu ranta dönüştürmek isteyen çevreler var mıdır, kişiler var mıdır? Yani, odanızın bu konuda bir çalışması var mıdır? Bunu öğrenmek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Önce bu soruların cevaplarını alalım, sonra diğer soruları alalım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Ali Bey, sorularınız için çok teşekkür ediyorum.

Ben, öncelikle Maden İşleri Genel Müdürünün açıklamasını talihsiz bir beyan olarak kabul ediyorum Odam adına. Çünkü, kesinlikle düzeltilecek yeri yok, ama ben olayın nasıl yapıldığını söyleyeyim: Maden Kanunu'nun 31'inci maddesi ve bağlı yönetmeliklerine göre teknik nezaretçilerin kimler tarafından atanacağı Enerji Bakanlığı tarafından belirlenmiş ve nezaretçi olarak atanacak kişiler meslek odasından bir eğitim almak ve sertifikalanmak

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyona : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 22

zorunluluğu getirilmiş. Burada da “Bakanlığın da görüşü alınarak...” diye bir hüküm var. Biz de Bakanlığa yazı yazdık, dedik ki: “Bu eğitim nasıl olmalı sizce? Görüşlerinizi bildirin.” Görüşleri aldık, Çalışma Bakanlığının görüşlerini aldık ve bir eğitim yapıyoruz. Bu eğitimin amacı şu: Üniversite eğitime muadil ya da onun yerine geçecek bir eğitim değil, mühendislik eğitimi değil kesinlikle, öyle bir hakkımız da yok zaten. Üniversite bir diploma vermişse birisine, biz artık mühendis olarak kabul ederiz. Sadece üniversitelerde çok fazla üzerine gidilemeyen “Teknik nezaretçilik nedir?”, “Teknik nezaretçiliğin yaşadığı sorunlar nedir?”, “Sorunları yaşamaması için ne yapmak gerekir?”, “Defter nasıl tutulur?”, “Rapor nasıl yazılır?”, “Mevzuatlar nelerdir?” gibi, genel olarak pratikte yaşayabileceği sorunları anlattığımız bir haftalık bir eğitim veriyoruz ve bu eğitimin de çoğunu Maden İşleri Genel Müdürlüğünden istediğimiz eğiticiler tarafından verdiriyoruz. Çünkü, bu işi takip eden onlar, denetleyen onlar, kendi elemanlarına verdiriyoruz çoğunu. Yazışma yapıyoruz, yasada olduğu için, bunu yürütüyoruz. Diğerlerini de ya bir hukukçumuza, iş güvenliği uzmanına, Çalışma Bakanlığından müfettişlere ve üniversiteden hocalarımıza verdiriyoruz. Yani, eğer burada bu sorumluluğu bu şekilde oda alacaksa bunu şöyle sorgulamak gerekir: O zaman odaya daha farklı yetkiler verilmesi lazım. Örneğin, maden projeleri yapıldığında Maden Mühendisleri Odası hiçbir zaman denetleyemez, öyle bir hakkı yoktur, yasal olarak yoktur.

Aynı, benzer konuşmayı Mustafakemalpaşa kazasından sonra Sayın Çalışma Bakanımız yapmıştı. 16 Aralıkta, Antalya’da müfettişlerine verdiği bir seminerde şöyle demişti: “Bundan sonra olacak maden kazalarında Maden Mühendisleri Odası, biz ve diğer işveren aynı şekilde sorumludur.” Biz de bir açıklama yaptık: “Evet, biz sorumluluğumuzu alalım, mutlaka, kaçmayalım ama, o sorumluluğun karşısında biraz da yetki gerekir.” Yetkim olmayan yerde neyin sorumluluğunu alacağım ben? Üye sorumluluğunu alayım, ama üye denetimini bile yasal olarak bize vermiyorsunuz. Meslek odalarının bütün hakları kısıtlanmış, üye denetimi dahi yapamazken, proje denetimi yapamazken sorumluluk yüklenmek isteniyorsa, bu kamusal sorumluluğu, biz zaten elli beş yıldır aldığımızı ve gücümüzün yettiğince de bu sorumluluğun gereğini yerine getirdiğimizi söyledik. Bugün de aynı şeyleri söylüyoruz.

Şimdi, burada, Maden İşleri Genel Müdürümüz, keşke, evet sorunlar şunlardır, çözümü şunlardır diye çok daha net söyleyebilseydi. Biz, o kanun tasarısı önerilerimizi götürdüğümüz de ki... Şu bilgiyi de arz etmek istiyorum sizlere: Bu son kazadan sonra iki

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 23

Bakanımızın, Çalışma Bakanımızın ve Enerji Bakanımızın başkanlığında yapılan bir toplantıda bu sorunların da önemli olduğu ve çözülmesi gerektiği kararı alınmış. Komisyon kurulmuş, komisyona biz katılıyoruz. Üçüncü toplantıyı yaptık, ama havanda su dövüyoruz hâlâ, somut bir öneri geliştiremiyoruz, bugün size arz ettiğimiz önerileri orada da söyledim. “Kanun değişikliği gerekiyor, mühendislerin özlük haklarının düzelmesi gerekiyor, görevini özgürce yapması için işverenden bağımsız hâle getirmek gerekiyor.” dediğimizde, bana, beraber gittiğimiz toplantıda Genel Müdür Yardımcısı: “Sayın Genel Müdür sizin önerisini kabul etmedi.” Ben de “Sayın Genel Müdürün buna hakkı yok, gerekçe söylemek zorunda.” Ne demek kabul etmedi? Yani, ben 13 bin üyeli meslek odası olarak görüş götüreceğim, bir genel müdür “Ben bunu kabul etmiyorum.” O zaman, gerekçesini bizlerle paylaşmak zorunda. Şu anda o aşamadayız. Ben de o zaman toplantıyı yöneten müdür yardımcısına dedim ki: “Müdür adına konuşmayın, o zaman, buraya Sayın Genel Müdür gelsin yönetsin, bire bir konuşalım.” O aşamada kaldık, herhâlde ya Genel Müdür gelecek ya da ipler kopacak. Yani, burada çok haksızlık yapılıyor diye düşünüyorum. Bir de asli sorumluluklardan kaçıldığına inanıyorum. Devletin bir kurumudur.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Cevabını aldık efendim. Diğerleri...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – 7'nci maddeyle ilgili görüşümüz şunlardır: Biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi bunu iptal ederken, yönetmelik iptalleri oldu “Kanunda bu net konulsun. Yönetmelikle bu sorunlar çözülemez.” dendi.

BAŞKAN – “Kanuna konsun.” dendi.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – “Kanuna konsun.” dendi. Kanuna da konma çalışmaları var, ama biz hep şunları söyledik: Bu ülkede madencilik yapılacaksa, nasıl yapılacağı ve nerelerde yapılmayacağı net belirlensin.

Şimdi, Maden İşleri Genel Müdürlüğüne gidin bir arama ruhsatı için müracaat edin, açıyorlar paftaları bakıyorlar, bir başka müracaat yoksa, Türkiye'nin herhangi bir yerinde size arama ruhsatı veriyor. Hatta diyor ki: “Ben Kızılay'da da veririm, Anıtkabir'in altında da veririm.” Bazen bunlar basına da yansıyor. Yasal olarak bu mümkün olabilir, ama bir madenci bu devlete güvenerek bir belge alıyor, arama ruhsatı alıyor. Ne yapacaktır? Arama yapacaktır. Gidiyor “Bir dakika, yapamazsın.” diyorlar. Niye? “Burası SİT alanı, burası millî park, burası doğal hayatı koruma alanı.” diyor. O zaman yapılması gereken şu diye

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 24

düşünüyoruz: Türkiye’de envanterler belli, bütün kamu kurumlarının çalışmaları var, haritalar çıkmış. En baştan, haritalarda bunlar belirlenir, müracaata gidildiği zaman denir ki: “SİT alanına, millî parka, doğal hayatı koruma alanına, askerî ve yasak bölgeye, şuralara, arama ruhsatı verilmez.” Başta bu engellenir. Dolayısıyla da...

KUTBETTİN ARZU (Diyarbakır) – O zaman hiçbir yerde aranamaz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Hayır, hayır. Baştan belirlensin bu.

KUTBETTİN ARZU (Diyarbakır) – SİT alanı sınırları belli değil ki.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Kutbettin Bey, zaten aranmıyor, zaten kazma vurulamıyor. Onu anlatmaya çalışıyorum. Verilse de sıkıntı oluyor, yapamıyorsunuz, yani pratikte yapamıyorsunuz şu anda. Ama kâğıt üzerinde alıyorsunuz bir arama ruhsatı, dolaş, dolaş, biraz önce Başkanın sorduğu gibi, en son vazgeçiyor, atıyor, bir sürü emek, bir sürü zaman boşa gitmiş oluyor. Bizim önerimiz bu ve hukuki görüşümüz de iptal edilen Anayasa Mahkemesinden, Danıştay görüşü de alınarak bu kanunun net olarak çıkarılması ve madenciliğin yapılması bu ülkede. 7’nci maddeyle ilgili görüşümüz de kısaca budur.

Üçüncü konu, gerçekten kömüre ve çeliğe 1996 yılında itibaren, yanlış hatırlamıyorsam, Çiller Hükümeti zamanından beri bu Gümrük Birliği Anlaşmasından sonra teşvikler kaldırıldı, özel muafiyetler kaldırıldı. Ancak, Almanya örneği vereyim size: Almanya da Avrupa Birliği üyesi, o da aynı imzayı almış bu anlaşmalara.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – O da teşvik veremiyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – O da teşvik kâğıt üzerinde veremiyor. Ama şöyle yapıyorlar: Örneğin bir ithal kömür geliyorsa Almanya’ya, Almanya gerekçelerini koyuyor, diyor ki: “Sadece şu limandan girebilir ithal kömür benim ülkeme.” Atıyorum, kuzeyde bir liman belirliyor.

BAŞKAN – Tarife dışı engel koyuyor yani.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Tüketileceği yere kadar giderken de diyor ki: “Otobandan geçmeyeceksin toz oluyor, şuradaki köyün yanından geçmeyeceksin duman oluyor.” O güzergâhı da belirliyor. O güzergahtan o kömür tüketim birimine gidene kadar maliyet hesabında Almanya’da çıkan kömürden pahalıya geliyor. “Ben bir şey engellemiyorum, buyurun getirin, satın.” diyor.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 25

Ama, ben bir acı örnek vereceğim sizlere: Türkiye'ye petrokok giriyor; ki, petrokok aslında kullanılmaması gereken bir ürün, petrol atığı kimyasalıdır ve kanserojen madde içerir, ağır metal içerir ve çoğu gelişmiş ülke de bunu ülkesinden dışarı götürmek için çok cüzi fiyata ya da ücretsiz verir. Türkiye'ye ne kadar petrokok girdiği ve nerede kullanıldığı şu anda belli değil. Ne yazık ki, değil. Bunu nereden biliyorum? Oda olarak, üç bakanlığa yazı yazdık, Enerji Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre Bakanlığına yazılar yazdık, dedik ki: "Bu ülkeye ne kadar petrokok giriyor? Nerelerden giriyor ve nerelerde kullanılıyor?" Gelen cevaplar ilginçtir, hepsi, bakanlıklar topu birbirine attı. Türkiye'ye ne kadar petrokok girdiği belli değil. Hopa Limanı'ndan ayrı giriyor, Samsun Limanı'ndan ayrı giriyor, Trabzon Limanı'ndan ayrı giriyor.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Ne işe yarıyor bu?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN

– Petrokok yüksek kalorili bir yakıttır. 8 bin kalori civarındadır, 8 bin, 8 bin 500 kalorili ve bunların tozu öğütülerek çimento fabrikalarında kullanılır. Ama kullanılmaması gerektiği şekilde elenerek, parçası da yakıt olarak da kullanılıyor ne yazık ki.

BAŞKAN – Kazanlarda falan.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI M. MEHMET TORUN – Aslında kullanılmaması gerekir.

Bu örneği şunun için veriyorum: Bizdeki denetim, bizdeki disiplin ve Almanya'daki örneği verdiğimizde bu soru da herhâlde cevap kazanıyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bu anlaşma 2010 yılının sonunda bitiyor. Yeniden tartışmaya açılacak bu uluslararası anlaşma. O bakımdan, inşallah, o zaman tekrar görüşülür.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – O zaman, bunları da göz önüne almakta fayda var diye düşünüyorum.

Efendim, yine bir örnek: Amerika Birleşik Devletleri -gerçi Avrupa Birliği üyesi değil ama- sonuçta Çin çeliğine kota koyuyor, kendi çeliğine yüzde 30 teşvik veriyor endüstrisine. İşte liberal ekonomi diyoruz, piyasa ekonomisi diyoruz, ama bunlar yapılabiliyor. Yapılması gerekiyor, aklın yolu bu, ekonomik akıl da bunu gerektiriyor.

Son olarak, maden işletme ruhsat sayıları orada çok net vardı, ama ben hatırlayabildiğim kadarını söyleyeyim: 44 bin civarında toplam ruhsat var Maden İşleri Genel

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 26

Müdürlüğünün verdiği. Bunun 12 bin 500 tanesi işletme ruhsatı ve bunun da 7 bin 500 tanesi yaklaşık işletiliyor şu anda.

İşletme ruhsatı alıp da çalıştıramama konusu yasalara bağlı, ama ne yazık ki, yasalar deliniyor. Üç yıl içinde işletmeye alınamayanın ruhsatı iptal ediliyor, edilmesi gerekiyor. Ama burada hülle yoluyla bunlar uzatılabiliyor, bir sürü yöntem var. Tebligat Kanunu bile bunun için bir yöntem. Yani, on tane madde istiyorsa Maden İşleri Genel Müdürlüğü, bilinçli olarak altı tanesini eksik götürüyor. Maden İşleri Genel Müdürlüğü diyor ki: "Altı konu eksik, bunu düzelt." diyor, bir yazı yazıyor. Bunun bir tanesini düzeltiyor, beşini bir daha eksik gönderiyor. Her yazışma altı aya tekabül ediyor.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Böyle olunca süreç devam ediyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Sürecin devam ettiği örnekler ne yazık ki var. Bunu biraz daha disipline etmek gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bu konuyla ilgili, 2004'te Maden Yasası'nı çıkarırken biz, ÇED konusu geldi gündeme. Bakanlık bize dedi ki: "Bize bir aylık bir süre tanıyın, biz bir ayda hallederiz." Hatta ben kendim itiraz ettim: "Kardeşim, ÇED konusunu bir ayda halletmeniz mümkün değil, hiç olmazsa biz buna üç ay diyelim de siz bunu üç ayda toparlayın." "Yok, bir ay yeter." dediler. İşte bu yöntem uygulanıyor şimdi orada. Yapılan işlemlerde bilmem ne evrakı eksik, o bir ay bitti; ondan sonra ucu açık bir süre. Uğraş dur, işin yoksa.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Ama, vatandaş bu şekilde bir madeni alıp cebine koyuyor.

BAŞKAN – Artık orada başka türlü işler var, onları konuşmuyoruz.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Konuşmuyoruz, ama bilelim.

BAŞKAN – Bilin ama konuşmuyoruz.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Belki ileride bize de lazım olur da...

BAŞKAN – Madencilik yaparsanız, bana bir danışın, danışman olarak alın.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET SALİH ERDOĞAN (Denizli) – Sayın Başkanım, ben özellikle Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum bu sunumları için.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 27

Tabii, zaman zaman önceki dinlediğimiz değerli sunumcularla çelişkili durumlar oluyor hâliyle. Burada, Galata bankerlerine, duyunu umumiye kadar bir konu gündeme geldi. Ancak, biz geçen gün sektörün içinden gelen kişileri dinlediğimiz zaman, onlar dediler ki: “Madenin iki aşaması vardır, araştırma ve işletme. Araştırma safhasında madencilerin en büyük şeyi para, kredi temin edememesidir. Dolayısıyla, bunun aşılması için maden rezervlerinin teminat olarak gösterilmesi konusunda bir yasal düzenleme yapılması lazım. Bu konunun aşılması lazım.”

Tabii, maden rezervlerinin görünür veya işletilebilecek maden rezervlerinin teminat olarak gösterilmesi demek, eğer bir kişi yerli veyahut yabancı kredi temin edecekse bu kaynakların yerli veyahut da yabancı birtakım bankaların ellerine de -borcun ödenmemesi hâlinde- geçmesi demektir, en azından bunun riskini taşır. Burada, maden odamızın görüşü nedir? Maden rezervlerinin bankalarca teminat olarak gösterilmesinin yanında mısınız, değil misiniz? Bu çok önemli bir şey.

Başka bir konu: Burada, zannediyorum, Maden İşleri ile Sayın Başkanın arasında biraz da bireysel bir konu olduğunu düşünüyorum, gerçi daha önceki sunumcular söylemişti, madende çalıştırılacak olan kişilerin parasının devlet tarafından ödenmesi falan...

Değerli arkadaşlar, içimizde hukukçular var. Ben avukatım, avukatlıktan geldim. Bir kişiye bağlı çalışıyorum, istediği zaman beni azleder vatandaşı. Muhasebeci serbest çalışır ama bir kişinin şeyidir, azleder veyahut iş yeri hekimi vardır, her zaman azledebilir. Dolayısıyla, bunun konusu orada bu işleri devletleştiririm, orada kanun zoruyla görülen, mecbur hâlde tutarken şunu yapalım, devlet parasını ödesin veyahut fondan parası ödensinden ziyade, burada bizim bu meslek disiplinini, ahlakını mutlaka getirmemiz lazım.

Zannediyorum, bir konu, şu an zabitleri tam bilmiyorum ama aklımda kaldığı kadarıyla söylüyorum, Maden İşleri Genel Müdürümüz Ali Bey benzer sorunlar anlattı ve hiçbir zaman da “Sorumluluk Maden Mühendisleri Odamızın” falan da demedi burada, fakat bir eğitimin verildiğini, bunların geliştirilmesi gerektiğini, biz eğer bir sektörü şey yaparsak... Hatta müracaatın çok fazla olduğunu, günde bin, bin beş yüz elemanın neredeyse gelip gittiğini, denetimin eksik olduğunu, yapılamadığı da burada ifade ettiler. Dolayısıyla, burada birbirimizi suçlama yerine iş birliği yapmak suretiyle mutlaka bizim bir meslek ahlakını geliştirmemiz lazım. Öyle zannediyorum ki, madencilikte bizim biraz daha fazla almamız gereken mesafeler söz konusu, meslek ahlakını, meslek disiplinini daha iyi

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyona : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 28

geliştirmemiz konusunda tabii devlete de düşen görevler var ama burada sivil toplum örgütü mahiyetindeki sizlere de büyük görevler düştüğünü ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Ergün Bey, buyurun.

ERGÜN AYDOĞAN (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Gerçekten, açıklayıcı ve kapsamlı sunumunuz nedeniyle ben de sizlere teşekkür ediyorum. Hem sektörün sorunları hem de çözüm önerileriyle birlikte anlattığınız bu sunum, gerçekten bizi son derece bilgilendirdi. Tabii, kamu yararı ve çevreyi de gözeterek madencilik bakışınızı da ayrıca kutluyorum.

Tabii, bu kadar çok sayıda üyesi olan bir meslek örgütünün bu sektöre böylesi doğru bir bakış açısı sonrasında bu sorunu neden bu kadar yaşıyoruz diye merak ediyorum. Yani, sizin hem kamu yararı gözeterek hem de çevre yararını gözeterek... Oradaki halkın da desteğiyle madencilik daha da sonuç alacağını söylediniz, aynen katılıyorum. Ama, bugün yaşadığımız bu sektörün en temel sorunlarından birisi ya çevreyle ilgili yaşanan sorunlar ya da o bölgede yaşayan vatandaşlarımızla ilgili yaşanan sorunlardan kaynaklanıyor. Siz, açıklayıcı sunumunuzda kamu yararı ve çevre ve oradaki halkla birlikte bu iş birliği yapıldığında bu sorunun çözüleceğini söylediniz, aynen katılıyorum. Ama, niye bu sektörün diğer temsilcileri sizler gibi düşünmüyor? Bu sorunları yaşıyoruz.

Yine, enerjiyle ilgili verdiğiniz bilgiler... Gerçekten hem istihdama yönelik arz güvenliği ve maliyet nedenleriyle son zamanlarda sıkça kullanılan ithal kömüre dayalı -bizim bölgemizde de Bandırma'da şu anda eski Bakanımız kurma aşamasında- bir santral çalışmaları devam ediyor. Bunun yanında doğal gazın maliyetinin yüksek olması ve bizim kendi kaynaklarımız kullanılarak enerji üretmemizin hem istihdamı artıracak hem de arz güvenliği ve maliyetin de düşük olması; o da doğru... Ama bu yeterince yetkililer tarafından anlaşılmadığı için midir? Yoksa başka hesaplar mı vardır? Yoksa, sizin söylediğiniz son derece doğru, biz de aynen katılıyoruz, bu kendi kaynaklarımızla üretilecek enerjinin dışa bağımlılığımızı azaltacağı, istihdamı artıracak, arz güvenliğini beraberinde getirecek ve maliyetinin de düşük olacağı söylendi. Rakamlarınız da son derece doğru. 4 sent, aşağı yukarı yüzde 50 bir tasarruf sağlıyor. Bu konuda daha etkin olamaz mıyız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 29

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Çok teşekkür ediyorum.

Maden rezervlerinin teminat olarak düzenlenmesiyle ilgili soruyu şöyle cevaplamak gerekir diye düşünüyorum: Zaten arama esnasında böyle bir teşvik alamıyor sektör veya kişi. Çünkü, henüz daha bir şey bulup bulamayacağı belli olmadığı için ancak bu bulunur ve görünür hâle getirilen bir rezerv için geçerlidir.

Tabii, burada şöyle bir sıkıntı var: Madenler Anayasa'nın 168'inci maddesine göre devletin hüküm ve tasarrufu altında, yani devletin malı. Devlet, bu hakkını işletme hakkı şeklinde geçici olarak devrediyor. Benzetme ne kadar doğrudur, bilmiyorum ama, sizin gayrimenkulünüzü, evinizi bir anlamda süreli kiraya vermeniz gibi bir şey. Sizin kiraya verdiğiniz evinizi kiracı, tutup bir başkasına ben bunu teminat gösteriyorum, benim varlığım var diyerek başka bir iş yapabilirse bu da olur diye düşünüyorum. Dolayısıyla, bunun hukuken, anayasal olarak doğru olmadığına inanıyorum.

İkincisi, Anayasa tekniği açısından hukukçu olmadığım için bu kadar söyleyebileceğim ama, diğer anlamda politik olarak da çok doğru bulmuyoruz, çünkü siz biraz önce söylediğiniz gibi, orada bir sorun yaşadığınızda o kaynağın özellikle Türkiye'de bankacılık sektörünün tamamına yakınının da yabancılarda olduğu düşünüldüğünde, bir yabancı şirketin, yabancı sermayenin eline geçmesinin önünü açmış oluyorsunuz bu çalışmayla. Dolayısıyla, bunun çok doğru olmadığını düşünüyoruz. Yasa olarak da bu nasıl gelecek? Bu banka teminatı farklı bir şey, madencilik, rezervler farklı bir şey. Dolayısıyla, bunu sakıncalı bulduğumuzu genel anlamıyla söylemek istiyorum sorunun cevabı olarak. Doğru bulmuyoruz bunu.

İkincisi, bizim, özellikle benim Maden İşleri Genel Müdürüyle bireysel bir sorunum yok, olamaz da zaten, böyle bir şey düşünülemez de. Ama, ben bir meslek odasını temsil ederek, 13. 500 üyenin temsilcisi olarak üye taleplerimizi oraya arz ediyorum, iletiyorum. Ama, sorumluluklardan kaçarak, bir başkası üzerinden yol almaya çalışmanın doğru olmadığını söylemeye çalıştım. Yoksa, benim kişisel bir sorunum olamaz, olmamıştır da.

Burada, biz azile çok fazla bir şey demedik. Azil, istemememize rağmen, bir gerçektir, çünkü Türkiye'de piyasa ekonomisi uygulanıyor, patron, işveren her zaman güçlü. "İşçiyi atarım ben, beğenmezsem atarım, en kötü ihtimalle tazminatını veririm." diyor.

BAŞKAN – Öyle gelişigüzel "Atarım." yok Türkiye'de.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 30

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Var Beyefendi.

BAŞKAN – Ben sanayiden gelen bir insanım. Bakın, yıllarca fabrika çalıştırdım, bin kişiye kadar adam çalıştırdım. Bir işçiyi atabilmek için onun oradaki iş komitesi tarafından kusurlarının belgelenmesi lazım. Kusurları belgelenecek, ondan sonra atılacak.

ERGÜN AYDOĞAN (Balıkesir) – Susurluk Yörsan’da 400 kişiyi kapının önüne koydular.

BAŞKAN – Atmak başka tazminatını, şusunu, busunu verip çıkarmak başka.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Sayın Başkanım, bu tabii teknik bir şeydir. Kılıfına uydurup atmak da atmaktır. Sonuçta, Tekel işçilerinde...

BAŞKAN – Yani, lafları söylerken, böyle rastgele değil de gerekli şeyiyle söylemekte fayda var. Ben arkadaşşıma hitaben söylüyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Sayın Başkanım, eğer bana söylüyorsanız, ben hiçbir şeyi rastgele söylemedim.

BAŞKAN – Arkadaşım “Atıyor.” falan dedi de.

ERGÜN AYDOĞAN (Balıkesir) – Ben “Atıyor.” demedim...

BAŞKAN – Kim dedi? Sen mi söyledin?

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Haydi ben söylemiş olayım.

BAŞKAN – Peki, kusuru sana yükleyelim.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Şimdi, Sayın Başkanım, teknik nezaretçilikte keşke sizin verdiğiniz kriterlere göre azledilse, atılsa. Şu anda “Azlettim.” demek yetiyor yasaya göre, hiç gerekçeye gerek yok.

BAŞKAN – Ben o şekilde olduğuna inanmıyorum. O yasanın o maddesinin, (k) maddesinin...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Şu anda efendim, kanun böyle, uygulama da böyle.

BAŞKAN – Her maddesine yönetmelik çıkarılıyor, tüzük çıkarılıyor, o maddesinin de bir yönetmeliği, bir tüzüğü olmalı.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Var efendim.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 31

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Zonguldak Ereğli tersanelerinde altı ay önce 6 bin kişi çalışıyordu, altı ay önce 6 bin kişi, aklınızda kalması için kafiyeli söylemeye çalışıyorum. Bu 6 bin kişiden bugün şu anda bin kişi çalışıyor. Yani her ay bin kişinin işine son verilmiş. Burada yani ille komisyon, bilmem ne, atamazsın, öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Varsa öyle bir şey dava ederler, davayı kazanırlar yani. Ben işverenlik yaptım...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Dava açma hakkı var. Şey şudur: Tazminatını ödediğiniz sürece çok rahat atabilirsiniz.

BAŞKAN – Ha, mesele o.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Şimdi, burada bizim şeyimiz şu: Tabii, azli tartışmayalım burada, dediğiniz gibi bunun İş Kanunu vardır, iş güvencesi vardır, farklı bir boyuttur ama burada uygulanan pratikte “teknik nezaretçiler” dediğimiz maden mühendisleri çok kolay kapının önüne konulmaktadır, ücretini almak için dava açıp sürünmektedir yıllarca ve bu anlamıyla da mağdurdurlar. Bizim talebimiz somuttur, yoksa sadece bir mesleki şovenizmle meslek üyelerini koruma anlamıyla değildir, olması gerektir. Yani iş güvencesi de talep etmiyoruz, aslında etmemiz gerekir, onu da edemiyoruz, ne yazık ki öyle bir ortama geldik ki üyemizin iş güvencesini bile koruyamaz hâle geldik.

Şimdi, Sayın Başkan, biz, Maden Mühendisleri Odası kendi örgütsel yapısı içinde kurulları olan, kurumları olan bir örgüttür. Gerektiğinde üyelerine meslekten men cezası verir. Bunun örnekleri de vardır. Eğer meslek ahlakına uymamışsa, iş disiplinine uymamışsa, maden mühendisliği etiğini karalamışsa onun cezaları bellidir ve yerine getirilir, örnekleri de vardır. Biz bunu yapıyoruz, Oda olarak elimizden geleni yapıyoruz ama burada genel kurallarda bu dediğimiz sorunların çözümünü yerine getirmeyip de sadece “Oda şunu yaparsa hallolur.” gibi bir tavır eksiktir, doğru tavır değildir. Bunu arz etmek istedim ben. Yoksa, meslek odası olarak biz kimseyi suçlayarak da yol almıyoruz. Burada Sayın Vekilimiz “Birini suçlamayla bir yere varılmaz.” dedi, bizim amacımız suçlama değil. Tespitlerimizi sizinle paylaştık, çözüm önerilerimizi koyduk ve bunların dikkate alınmasını talep ettik.

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) - Zaten eğer maden işlerinin dediği her şey doğru olmuş olsa madenciler niye böyle sıkıntı çekiyor?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 32

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– O zaman bu Komisyonu ne gerek var? Bu komisyon bir sıkıntıdan kuruldu.

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Tabii yani özellikle farklılıkları bulalım ki...

BAŞKAN – Bu Komisyonun kuruluşunun amacı bu, sıkıntıları gidermek.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Bu Komisyon bir gerekçeyle kuruldu zaten.

BAŞKAN – İkincisi de burada genellikle daha çok ağırlıklı olarak sektörü konuşacağız. Yani sektörün problemleri ne? “İşte, bor madeninin problemi şu.” Ha, bunun içinde bir cüz olarak denetim konusu işlenmeli.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Tabii. Bu da bir sorundur, iş kazaları yaşanıyor, bunun da nedenlerini aktarmaya çalıştık, bunun da çözümü için eğer bu Komisyon bir katkı koyacaksa biz Oda olarak bugün verdiğimiz gibi yarın da o katkıyı sunmaya hazırız.

BAŞKAN – Ben bir şey sorayım.

Soruların cevabı tamamlandı mı?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Hayır.

BAŞKAN – Bitirin, sonra sorayım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Tamam efendim.

Ergün Bey’in sorusu: “Madem bunlar, tespitler doğru, biz de katılıyoruz, ama o zaman neden bu sorunlar yaşanıyor? Neden madencilik daha düzgün şekilde, daha ileri boyutta ülkede yapılamıyor?” diye sordu. Tabii, şimdi aslında biz madenlerin ülkenin kaynakları olduğunu, halkın malı olduğunu ve onların yararına işletilmesi gerektiğini birinci planda hep söylüyoruz yani “kamu yararı” dediğimiz şey odur. Ama siz bir firma yararı, şirket yararı gözünden bakarsanız orada nasıl kâr edeceğinize bakarsınız sadece, amacınız kârdır, yani bir özel sektör gidip de Giresun’un bir dağ köyünde “Ya, yazıktır, bu insanlar iyi yaşamıyor, bunların yaşam kalitesini yükseltelim.” diyerek oraya bir işletme açmaz, beklememek de gerekir diye düşünüyorum. Nedir? Kâr ediyorsa yatırım yapar, etmiyorsa yapmaz.

Buradaki tehlike şudur: Madenleri, dediğim gibi, bir havza bazında değerlendirmek lazım. Örneğin, şu bilgisayarın üzeri madense, bu bir bakır madeniye, bu bakır madeninin

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 33

tenör dediğimiz içindeki maden zenginliği değişiktir, bir kısmında yüzde 4'tür -ki bu iyi bir orandır- yarısında yüzde 2'dir, binde 5'tir, yüzde 1'dir. Siz bunu planlarken ortalama tenörü alırsınız, dersiniz ki buranın ortalama tenörü yüzde 2'dir. "Ben bunun hepsini ürettiğimde yüzde 2 tenörlü bir maden cevherini üreteceğim." dersiniz. Bu bir kamusal bakıştır ama özel sektör bakışı böyle olmaz. Nasıl olur? Yüzde 4'lük kısmı alırım, çünkü çok para kazanacağım buradan, çok daha kolay üreteceğim denir. Bunu üretirsiniz ama binde 5'lik kısma geldiğinizde, tabii burada bitiyor benim işim, bırakır gidersiniz, oysa o da bir rezervdir ve daha sonra da o rezervi eğer iyi planlamazsanız ("havza madenciliği" diyoruz biz buna) o rezervi daha alamazsınız artık, biter o.

BAŞKAN – Tabii, kalır ondan sonra.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – O kaynak kalır.

Bizim baştan beri, yıllardan beri Odamızın söylediği budur, kamu yararı. Yani bir havza madenciliği yapılsın, ülke kaynakları iyi planlansın, bir gramı dahi kalmayacak şekilde çıkarılacak yapılar oluşturulsun. İşte biraz önce Asım Bey'in dediği örnekte bakır için biz düne kadar yüzde 2'yi ürettiyorduk, çünkü bakırın tonu 2 bin dolardı, 8 bin dolara çıkınca onun dörtte 1'i daha düşük olan tenörü üretmek ekonomik oldu. Şu anda 0,4-0,5'i üretiliyor.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Yeri gelmişken Sayın Başkana bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Yeri geldiği için bunu öğrenmek istiyorum. Bazı kesimle, hatta sizin bazı meslektaşlarınızın madenlerin tamamının kullanılmasının ülkelerin, özellikle ülkemizin geleceği açısından çok da mantıklı olmadığını ifade ediyorlar. Yani biz ne diyoruz? Genellikle madenlerimizi ne kadar çabuk üretime katarsak o kadar çabuk sanayileşiriz ve kalkınırız, daha müreffeh, daha refah bir ülkede yaşama fırsatını yakalarız. Sanayileşme neye bağlıdır? Madenlerinizin üretime sunulmasıyla mümkündür.

Yani siz bu dediğim görüşe katılıyor musunuz?

BAŞKAN – Onun aksi de var yalnız, onun aksi de var. Diyor ki, şimdi değerlendirmeyen, şu anda değerlendirmeyen otuz sene sonra modası geçer yahut yerine başka bir şey bulunur, o zaman hiçbir kıymet ifade etmez.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Ama bir başka görüş de örneğin şu anda diyor ki: "Yahu şu bor madeni dursun kardeşim, ne acele ediyorsunuz, bu bizim zenginliğimizdir, aynı

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 34

zamanda bizim pazarlık adına, işte olası bir durumda stratejiktir, çok rahat dışarıyla, işte düşmanlarımızla pazarlık edebilme imkânını yakalamış oluruz. O madenimiz varsa, o zenginliğimiz varsa pazarlık gücümüz daha da artar, daha dik otururuz, onun için çabuk çabuk bu madeni niye tüketiyoruz ya!" gibi bir anlayış da var.

BAŞKAN – İki alternatifi de düşünmek lazım.

Bak, şimdi, galiba Avrupa Birliğinde değil mi, zararlı bulundu. Ne o?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Asbest şu anda kullanılmıyor.

Şimdi, bor da Avrupa Birliğinde zararlı bulundu ama Sayın Başkanım, şimdi onunla ilgili bizim çalışmalarımız oldu. İlginçtir, Rio Tinto'nun bor rezervleri bitmek üzere ve o zaman işte üremeye zararlı toksik madde sınıfına soktular, kuru kafa işaretiyle ancak satılabileceği gündeme getirildi. Biz, o zaman -2005 yılıydı- odalara bir yazı yazdık. Kime yazdık? Cumhurbaşkanlığı makamı başta olmak üzere bütün ilgililere yazı yazdık "Böyle bir çalışma yapılıyor, bu çalışma sağlık açısından olduğu kadar daha çok politik ve ekonomik olabilir, bunun hassasiyetle üstünde duralım." dedik o zaman. Yazımız çok dikkate alınmadı ve o karar 2008 yılında çıktı. Şimdi, bunu iyi irdelemek lazım, yani şimdi fareye ağızdan bor yedirmişler İsveç'te ve diyorlar ki: "Bor yiyen fare diğer fareye göre daha az üreme şeye sahip oldu." Şimdi, bor hiçbir zaman ağızdan kaşıkla yenen bir madde de değil, artı, hocamız, Allah rahmet eylesin, Bekir Sıtkı Şaylı Hocamız -tıp profesörüdür kendisi- bir araştırma yaptı uzun yıllar. Nerede yaptı? Kırka'da yaptı yani bor madenlerinin olduğu köylerde bir istatistik çalışma yaptı "Nüfus hızında azalma var mı gerçekten?" diye. Çıkan sonuçta işte, doğuda, güneydoğuda neyse üreme hızı orada da aynı, bir değişiklik yok, ona rağmen, bu karar alındı.

BAŞKAN – Zaten şimdi o raporlarla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde davalar açıldı şimdi.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Etibank dava açtı.

BAŞKAN – İki kabul gördü davanın, görüşülüyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Bu örneği bunun için verdim: Yani bunlar daha farklı nedenlerle alınan kararlar, uygulamalarda buna dikkat etmek lazım.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 35

Şimdi, burada tabii biz madenlerin uzun vadeli planlamasını hep önemseriz. Örneğin ne kadar madenimiz var, ne kadar yıl yeter, bunu nasıl kullanmalıyız? Ve “stratejik rezerv” denen bir rezerv kavramı vardır, yani bunu ülkeler stratejik rezerv olarak koruyabilir, bu bir devlet politikasıdır. Sonuçta sizin elinizde bir güçtür bu. Bor için de bu geçerlidir, krom için de geçerlidir. İşte, ben 1968 yıllarında ortaokulda okuyordum, coğrafya kitaplarında hep şunu diyordu: “Türkiye dünyanın 3’üncü büyük krom rezervine sahip ülkedir.” Hatırlarız, ben 1956 doğumluyum, o yaştakiler hatırlarlar. Pekâlâ o yıllardan, 1968’den bu yana ne oldu şimdi? Kromlarımız ne oldu? Ne kadarı bizde şu anda, elimizde ve biz bundan ne kadar faydalanabildik?

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Yahut tükettik?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Tükettik. Nasıl tükettik? Ürettik, ham madde olarak gitti, ürettik gitti, ürettik gitti ve sonuçta şu anda bizim elimizde çok ciddi krom rezervlerimiz de var ama o dediğim zenginlikte kalmadı ama birileri aldı onu kendi sanayisinde paslanmaz çelik olarak kullandı, uç ürününe dönüştürdü, savaş malzemesi olarak kullandı, tank yaptı, top yaptı. Yani burada devletlerin politikalarını belirlerken uzun vadeli olarak stratejik maden dâhil belirlemek gerekir, bunu sadece bir piyasa ürünü olarak görürseniz madenleri, işte “Satalım, kâr edelim.” dersiniz, çok ciddi yanılgıya düşersiniz. Bunun planlaması önemlidir bu anlamda.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Konu anlaşılmadı gibi geldi bana da. Ali Bey güzel bir şey söyledi -Başkanım da madenci- dedi ki: “Bir havzaya gittiğiniz zaman orada bir miktar kalmaması lazım.” dedi. Herkes bunu yaparsa sonra o sektörün alet edevat gelip tekrar onu çıkarması filan mümkün değil, her havzada böyle bir artık maden şeyi kaldığında bu ülkenin aleyhinedir. Havza bazında kaynakları tamamen en azından alıp depoya koymalı, daha işlenilebilir bir durumda kalmalıdır.”

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI M. MEHMET TORUN – Şimdi, “İthal kömüre dayalı santraller neden yapılıyor?” İşte, biraz arz etmeye çalıştım ama tabii burada bir şirket önceliği gibi bakılırsa eğer kömürü ucuz getirip, limana hemen döküp, enerji üretip devlete satacaksa o ayrı bir hesaptır ama biz Oda olarak kamu yararı açısından baktığımızda da, ülkenin yararı açısından baktığımızda da burada kamu yararı görmediğimizi ve dava açtığımızı da arz etmeye çalıştım zaten. Dolayısıyla, bu ithal kömürler mutlaka gelebilir ama öncelikle Elbistan başta olmak üzere kendi kömür kaynaklarınızı

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 36

değerlendirirsiniz, yetmiyorsa şayet o zaman başka seçenekler de göz önüne alınır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Halil Bey'e de söz veriyorum, o da söz istemişti.

Buyurun efendim.

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Başkanım, bir de benim sizden bir ricam var: Şimdi, iki buçukta tekrar bir arkadaşımız gelecek, bakın, 4'ümüz sabahtan beri oturuyoruz. Bizler bir insanız, öğleüzeri yemek yemedik. Biz burada bir program çalışması yaparken bunu ciddiye alıyoruz, hiçbir arkadaşımız yok. O zaman bu saatler lütfen ilgili arkadaşlarca dinlenebilecek süre içinde olmalı. Arkadaşlarımız da yemek yemediler. Öyle bir saatte çağırdık ki...

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Onlara söyleriz biz şimdi.

HALİL ÜNLÜTEPE (Devamla) – Sizin söylemeniz hiç önemli değil ama bu bir çalışmanın bir yöntemini daha düzeyli koyalım. Öğleüzeri herkesin bir yemek ihtiyacı olacak ve biz bir an önce bitirmeye çalışıyoruz ki diğer arkadaşları dinleyelim diye. Ben o konuda biraz daha dikkat ve özen gösterilirse daha yararlı olur düşüncesindeyim.

Sayın Torun'a da ve arkadaşlarına da teşekkür ediyorum. Tabii, değişik bir sunuş yaptılar. Şimdiye kadar daha ziyade biraz daha devleti dinledik fakat farklı bir yorum geldi, şimdi kafamızda da birtakım soru işaretleri oldu. Elbet bu sizin kendi düşünceniz, yani düşüncenize saygı duyacağız. Diğer kurumların anlattıkları düşüncelere de saygı duyacağız, "Niye siz o kurumlar gibi düşünmüyorsunuz?" diye onu sorgulama hakkımız da yok. Çünkü insan farklı düşünür; o, zenginliğimizdir.

Şimdi, Taşkömürü Genel Müdürü olsun Eti Maden Genel Müdürü olsun genellikle hizmet alımı şeklinde bu işleri götürdüklerini ve kârlı olduğunu söylediler, siz ise kamu hizmetini ön plana koydunuz, ciddi bir farklılık var veya Eti Madenin Genel Müdürü, siz çok daha iyi biliyorsunuz, 2004'te Eti Maden sadece bor işlemeye başladı, diğer alanlardan ayrıldı fakat Sayın Genel Müdür burada "Artık önümüzdeki dönemde kroma da girmeliyiz, başka alanlara da Eti Maden olarak girmeliyiz." dedi. 2004'te takip edilen politika mı yanlıştı, yoksa bugün o alanlara niçin girilme ihtiyacı duyuluyor?

Şimdi, ithal kömürden bahsettiniz, bahsedildi, ithal kömüre dayalı santrallerin oluşumundan bahsedildi, o konuda arkadaşımıza da yanıt verdiniz, 2009 yılında ve 2008 yılında ithal kömüre ne kadar döviz ödedik? İthal kömüre... Bugün Sosyal Yardımlaşma

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 37

Fonu tarafından da dağıtılmaktadır, ayrıca Türkiye Taş Kömürü İşletmeleri tarafından da fakir fukara fonundan bu yoksullara kömür dağıtımı yapılmaktadır. Türkiye’de 2008’de ne kadar kömür dağıtılmıştır? 2009’da ne kadar kömür dağıtılmıştır? 2009 yılı içinde Taşkömürü İşletmelerinin finansman sıkıntısı çektiğini söyledi Sayın Genel Müdür, Hükûmetin, daha doğrusu hazinenin ne kadar borcu vardır?

Bir konuyla ilgili olarak da şunu öğrenmek istiyorum: Türkiye’de madencilik sektörü yönünden geniş bir birikime sahip olmamıza rağmen, kendi madenlerimizi işletme yerine ithal ederek hem dışarıya döviz öderken hem de yerli işletmecileri ciddi sıkıntıya düşürüyoruz. Örneğin ithal kömür gibi. Örneğin, son krizden sonra 2008’den itibaren mermercilik sektörü ciddi bir oranda zayıfladı ve işletmeler bugün yüzde 30-35 kapasiteyle çalışıyor. Şimdi Türkiye’deki büyük işletmelerde genellikle bugün nasıl ithal kömür tercih ediliyorsa Çin graniti de tercih ediliyor. Bu Çin granitinin kullanılması mermercilik sektörüne ciddi bir sıkıntı yaratır mı?

Ayrıca, sizlerden bir konuda daha bilgi almak istiyorum: Bizim mermer hijyenik midir, değil midir? Acaba Çin graniti niçin tercih ediliyor? Türkiye’de mermercilik sektörü ciddi bir atılım yapmasına rağmen Çin granitini niçin tercih ediyoruz?

Bir de şu: Türkiye Taş Kömürü, gerçi bu sizin düşünceniz bu konuda belli, ama ben bir onu şey etmek amacıyla söylüyorum, yanılmıyorsam -eğer yanlış söylüyorsam arkadaşlarım düzeltsin- Türkiye Taş Kömürü İşletmeleri Genel Müdürü “Bingöl’de madeni, işte hizmet alımı şeklinde ihale çıkardık, hiç kimse alıcı çıkmadı...”

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN–
Karlıova’da.

HALİL ÜNLÜTEPE (Devamla) – Karlıova.

Sorduğunda şunu söyledi: “Yani sosyal yapı gereği çıkmadı.” dedi. “Peki, kamu olarak çalışmayı düşünmediniz mi?” dediğimizde pek net, açık bir yanıt alamadık. Belki bu bir siyasi iktidarın bir politikası gereği bunu söyleyememiş olabilir. Bu tür yerlerde kamu işletmeciliği tercih edilmeli mi?

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 38

Tabii, bu zamanlama konusunda aslında benim de bir sitemim vardı ama madem söylediniz, bugün Tekel işçilerini desteklemek için ülkede bir genel grev var. Biz aslında Oda olarak bu genel grevi destekledik ve greve katılmak için hazırlanmıştık ama böyle bir şey gelince de üyelerimizi gönderdik, biz geldik. Bunu da bir görev olarak kabul ediyoruz ama bilgi vereyim istedim.

Şimdi, hizmet alımı konusundaki düşüncemiz şu: Kamu kurumları özellikle son yıllarda hizmet alımı yöntemiyle bütün asli işlerini hizmet aldıkları şirketlerle yaptırmaya başladılar. Burada gerekçe olarak da daha ucuza yapıldığı gibi bir sav var. Bu doğrudur, sonuç olarak baktığınızda kamu kurumunda çalışan insanların aldığı ücret ile hizmet alımında çalışan insanların aldığı ücret çok çok farklı ve hizmet alımıyla çalışan insanlar aynı işi yapmalarına rağmen şu anda asgari ücretle çalışıyorlar. Yine devletin resmî rakamlarında açlık ve yoksulluk sınırlarının miktarları belli olduğunda bu verilen paranın gerçekten bu sınırların çok çok altında olduğu da bir gerçek. Öyle baktığımız zaman bir malı ucuza üretmek için insanca yaşayacak kriterleri yok sayarak, onları değerlendirmeyerek "İşte ben az para veriyorum ama ucuza üretiyorum." demeyi ve bunu bir kamu kurumunun yapmasını hiç doğru bulmuyoruz, ne Eti Maden İşletmelerinin ne TTK'nin ne de Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün bu tür hizmet alımlarıyla yaptığı işleri kâr ediyoruz hanesinde sayarak insanların bir anlamda, tırnak içinde söylüyorum, sömürülmesine müsaade etmesini de bir kamu kuruluşu olarak yadırgadığımı söyleyebilirim. Ben de o kurumda çalışan birisi olarak söylüyorum bunu.

Şimdi, Eti Maden İşletmeleri, doğrudur, son zamanda elindeki bütün madenleri alınmış, sadece bor üreten bir kurum. Daha önce alüminyum, bakır, krom, kükürt gibi madenleri işletirken şimdi sadece bor işletiyor. Eğer kroma girmeliyiz diyorsa oradaki yetkili bu herhâlde 1935 yılında Etibank'ın kuruluşunu hatırlamıştır. 1935 yılında Etibank kurulurken o zamanki cumhuriyet kadroları üç sacayağı üzerine madenciligi inşa etmişler: Bir, arama; iki, onu üretme, işletme; üç, sanayide kullanma. Bunu hangi kurumlar yapmış? MTA, 1935'de kurulmuş, bir gün sonra Etibank kurulmuş, aynı gün Sümerbank kurulmuş. Üç tane kuruluş kanuna bakarsanız aynı günlerdir. Ne olacaktır? MTA madenleri arayacak, bulacaktır, işletmeye hazır hâle getirecektir; Etibank ki, bunun bankacılık kısmı da vardır, o zaman sermaye birikimini bankacılık kısmıyla sağlayacaktır ve mühendisleriyle bunu sanayiye kazandıracaktır. Üç, Sümerbank bunu sanayisinde kullanacaktır. Böyle bir model

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 39

Türkiye’de kalkınma modelidir ve tutmuştur bu model cumhuriyetin ilk yıllarında, 1930’lu yıllarda, 1940’larda madenciliğin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı yüzde 40’lara kadar çıkmış. Tabii, hasıla tartışılır, ne kadar vardır ama sonuçta oran olarak buraya kadar çıkmış, önemsenmiş bu, onu anlatmak istiyorum. Şimdi, Etibank döne döne eski yere geldiğine göre ve sayın yetkililer de eğer “Biz kroma da girmeliyiz.” diyorsa aslında bu bilgi birikiminin olduğunu göstermektedir. Bir yanlış politikanın sonucunu göstermektedir, oradan dönülmesi gerektiğini göstermektedir diye düşünüyorum. Benim yorumum budur bu anlamıyla.

Şimdi, “2009 yılında kömüre ne kadar döviz ödendi?” diye bir soru var. Bildiğim kadarıyla 10 milyon ton kömür ithal edildi, şu anda tabii fiyatını tam bilemiyorum çünkü bunu özel sektör ithal ettiği için rakam olarak alabiliriz.

BAŞKAN – Değişik şeyler var.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Belki Dış Ticaret Müsteşarlığından alınabilir ama rakam olarak 10 milyon ton kömür ithal edildi.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – 2 milyar doların üstünde.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– İşte, 2 milyar dolar diye düşünülüyor.

BAŞKAN – İthalat Genel Müdürlüğünden yazıyla soracağız onu, resmen isteyeceğiz onu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Ama 2 milyar dolar diye düşünüyorum, yalnız şu rakamı verebilirim: Türkiye'nin maden ihracatı 3,2 milyar dolardı.

BAŞKAN – Bana da arkadaşlar 2,5 dediler.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– 3 milyar dolar.

Şimdi, yani otuz kalem malı üretip, o kadar can kaybı, emek, kaynak kaybı ve oradan ürettiğiniz ihracat rakamı 3 milyar dolar, sadece kömüre verdiğimiz 2 milyar dolar, bir de onun üzerine demiri ekleyin sade kömür ve demire verdiğimiz ithalat parası, döviz o tüm madenlerin ihracatıyla kafa kafaya.

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar) – 3 milyar lira hesap ediyoruz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Ama buradan otuz kalem malımız gidiyor, bir de hurda demir alıyoruz, işin kötüsü o. Hurda demir

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 40

alıp ark fırınlarında eritip depremselliği yüksek bir ülkede bunu yine kullanıyoruz ve malzemenin yorulması da ayrı bir tartışma konusu.

BAŞKAN – İnşaat sektöründe yasaklandı o ama arada kaçak olarak kullanılıyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Hâlâ kullanılıyor ne yazık ki.

Dolayısıyla burada ciddi bir hesap hatası var diye düşünüyorum yani politik hata var diye düşünüyorum. Otuz kalem malı üreteceksiniz, aldığınız para ile iki kaleme verdiğiniz para aynı.

Şimdi, bu fakir fukara kömürüne rakamlar da yaklaşık benim bildiğim kadarıyla 1 milyon 250 bin ton civarında 2009 yılında bir yardım yapıldı.

BAŞKAN – Doğru, 1 milyon 250 bin ton.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – 2,1.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– 2,1'e çıkmış.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – 2008'de 2 milyonun üstünde, 2009 daha net değil ama o da onun üstünde.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Demek ki 2 milyon ton civarında bir hareket var.

Burada Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü üzerinden yapılıyor bu çalışma, kanun görevi TKİ'ye verdi. TKİ'yi bu kendi ürettiği kömürün dışında özel sektörden de kömür alarak bu kömürleri torbalayıp nakliyesini de kendi yapmak suretiyle seksen bir vilayete dağıtımını yapıyor.

ALİ KOÇAL (Zonguldak) – Kemalpaşa'daki işletmesi dâhil.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Dâhil, tabii oradan da aldığı gibi.

Şimdi, burada şöyle bir sıkıntı var: TKİ bu özel sektörden kömür alırken parasını peşin veriyor, Demir Yollarının nakliye parasını peşin veriyor, torbalama parasını peşin veriyor ama hazineden parasını alırken alamıyor, alamadığı için de bugün bankalardan 700 trilyon lira borç para aldı, yani trilyon derken eski parayla.

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar) – 2009'da mı aldı?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 41

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Şu anda TKİ'nin bankalardan...

BAŞKAN – Yeni parayla 700 milyon.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– 700 milyon yeni parayla, eski sistemle 700 trilyon lira bir kredi çekti finans açığını kapatmak için. Dolayısıyla bir kamu kurumu da burada böyle bir sıkıntı yaşıyor Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü. Herhâlde büyük bir ihtimalle ileride görev zararı olarak yapılır ve kurumun zarar ediyor diye Özelleştirme İdaresine aktarılması kolaylaşır diye düşünüyorum. Bu bir gerekçe olabilir.

BAŞKAN – O tahminleri yapmayalım, öyle tahminler yani yorum yapmak suretiyle buradaki ifadelerinizi ben şahsen kınıyorum. Yorum yok, sorulara cevap vereceksiniz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Sayın Başkan, ama bu bir gerçek.

BAŞKAN – Hayır, burada hüküm verecek siz değilsiniz, bu Komisyon hüküm verecek.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI M. MEHMET TORUN – Hüküm vermiyorum ben.

BAŞKAN – Ama siz Komisyonu etkileyecek mahiyette böyle yorum yaparak ifade verirsiniz...

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI M. MEHMET TORUN – Sayın Başkan, görüşlerimi belirtmemde bir mahzur yok sanıyorum.

BAŞKAN – Bizim size sorduğumuz sorulara cevap vereceksiniz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Aynı soruya cevap veriyorum işte, TKİ'ye...

BAŞKAN – “Özelleştirilir mi?” diye sormadı size arkadaş.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Hayır, “Ne kadar ediyor?” diye sordu.

BAŞKAN – Zararını söyleyin, şu kadar zarar, tamam.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Ben de zarar ediyor, sonucu bu olabilir diyorum.

BAŞKAN – Sonuç sormadı size, o sonucu sormadı yani.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 42

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Ama ben motomot da cevap vermek durumunda değilim, ben görüşümü de birlikte ekleyebilirim diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Neyse biz onu değerlendiririz. Biz raporumuzda değerlendiririz onu.

Buyurun, devam.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Şimdi, bu ithalatın özellikle bütün madencilikte etkisi olduğu gibi mermerde de çok ciddi olumsuz etkileri vardır. Bunu özellikle Afyonkarahisar ve Diyarbakır'daki mermercilerden aldığımız rakamlardan da görüyoruz. Altı tane mermer sempozyumu yaptık bilimsel olarak ve oradaki sonuç bildirgelerimizde de bu ithalatın madencilığe yansımalarını orada bilimsel raporlarla sunmaya çalıştık kamuoyuna ve yetkililere.

Burada “Mermer hijyenik midir?” dendi. Tabii ki bizim mermerlerimiz sonuçta kalsiyum karbonattır. Burada hiçbir şekilde bir sıkıntı yoktur ama son zamanlarda Türk granitleri radyoaktivite içeriyor gibi bir haber çıktı. Bu çok bilimsel dayanağı olmayan bir haberdir ve Çin granitlerinin önünün açılması için çıkarılan bir haberdir ve ne yazık ki bu haber tuttu ve şu anda kamu kuruluşlarımız başta olmak üzere Çin granitleri ve Çin mermerleri kamu ihalelerinde kullanılmaktadır ve bunu da yadırgadığımızı, özellikle yine resmî rakamlara göre dünyanın doğal taş rezervinin yüzde 30'unun Türkiye'de olduğu bir yerde Çin'den granit getirilmesini de çok yadırgadığımızı burada belirtmek istiyorum. Bu da benim bir yorumum ama herhâlde kayda geçirilecektir.

Şimdi, TKİ'nin elinde sahalar var, işte Bingöl Karlıova gibi, Tekirdağ Saray gibi, Bursa Davutlar gibi şu anda kullanılmayan sahalar var. Bu sahalar için ihaleye çıkılıyor ama bir şekilde ihale sonuçlanmıyor. Bunun bir sürü gerekçeleri var. Örneğin Bingöl Karlıova'daki ihalenin sonuçlanmama nedeni sosyal bir sorun da olabilir, toplumsal bir sorun da olabilir ama Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün ana statüsünde ortaklaşa elektrik santrali kurmak ve buna ortak olmak şeklinde bir yetkisi var ve kamu olarak da Elektrik Üretim AŞ ile birlikte, EÜAŞ ile birlikte TKİ orada saha kendisinin, elektrik işi de EÜAŞ'ındır, orada ortak kamunun sahip olduğu bir santral çok rahat kurulabilir. Bildiğim kadarıyla 100 megavatlık bir kurulu güce yetecek bir kömür var orada, 88 milyon ton kömür var Karlıova'da.

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar) – Bitlis değil, Bingöl değil mi?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 43

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN–Evet efendim, Bitlis değil, Bingöl Karlıova.

Ben teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Cengiz.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Arkadaşlar, bu konuyu yazılı da verebilirsiniz, zaman geçti ama kayıtlara geçmesi için söylüyorum. Bilahare ayrıntılı vereceğiniz raporda da daha detaylı bunu açıklarsanız iyi olur, burada hem uzun sürer hem de belki bu konuyu irdelememiş de olabilirsiniz.

Madencilik sektörü ve sektöre bağlı sanayi ve maden endüstrisi Kyoto Protokolü'ne nasıl bakmaktadır? Kyoto Protokolü'ne karşı yaklaşımınız nedir? Odanızın bu konuda bir çalışması, tespiti varsa bizimle de paylaşırsanız seviniriz. Bunu da yazılı olarak vermenizi uygun bulurum.

Teşekkür ediyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Ben teşekkür ediyorum.

Aslında onunla ilgili çalışmamız var ama zaman da geçtiği için isterseniz, eğer uygun görüyorsanız ben yazılı olarak arz edeyim.

BAŞKAN – Raporunuzda bunu da verirsiniz.

“Bir şey soracağım.” demiştim: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine üye misiniz, yani o Birlikte temsil ediliyor musunuz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN – Şimdi, Başkanım, biz Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı yirmi üç odadan bir tanesiyiz. Meslek odası olarak Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğiyle bir ilişkimiz, organik bağımız yok.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Birliğin var mı?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Yok.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği de yine Anayasa'nın 135'inci maddesiyle kurulmuş, 6235 sayılı Yasa ile oluşturulmuş bir meslek kuruluşudur. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ya da herhangi bir birlikle bir organik bağımız ne bizim ne Birliğimizin yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : (10/67)

Giriş : 11.00

Tarih : 04/02/2010

Grup : Esra

Sayfa : 44

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET TORUN– Biz teşekkür ediyoruz.

Saat 15.00'te toplanmak üzere çalışmalarımıza ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.33